

Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας

Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων Μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας

Διακήρυξη για την Προστασία από την Αναγκαστική Εξαφάνιση

Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας

Υιοθετήθηκε και άνοιξε για υπογραφή, κύρωση και προσχώρηση με την από 10 Δεκεμβρίου 1984 απόφαση 39/46 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών

Έναρξη ισχύος : 26 Ιουνίου 1987 σύμφωνα με το άρθρο 27

Κείμενο : Παράρτημα στην Απόφαση 39/46 της Γενικής Συνέλευσης

Η Γενική Συνέλευση,

Υπενθυμίζοντας την Διακήρυξη για την Προστασία όλων των Προσώπων από τα Βασανιστήρια και άλλους τρόπους σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας που υιοθετήθηκε από την Γενική Συνέλευση με την απόφαση της 3452 (XXX) της 9ης Δεκεμβρίου 1975,

Υπενθυμίζοντας επίσης την απόφασή της 32/62 της 8ης Δεκεμβρίου 1977 με την οποία ζητά από την Επιτροπή να ετοιμάσει σχέδιο σύμβασης κατά των βασανιστηρίων, και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, υπό το φώς των αρχών που αποτυπώνονται στην Διακήρυξη,

Υπενθυμίζοντας περαιτέρω ότι με την απόφασή της 38/119 της 16ης Δεκεμβρίου 1983 ζητήθηκε από την Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου να ολοκληρώσει κατεπειγόντως κατά την σαρακοστή σύνοδό της την σύνταξη αυτής της σύμβασης, προκειμένου να υποβληθεί στην Γενική Συνέλευση κατά την τριακοστή ένατη σύνοδό της, το σχέδιο, συμπεριλαμβανομένων και των διατάξεων για την αποτελεσματική εφαρμογή της προς υιοθέτηση σύμβασης,

Υπογραμμίζοντας με ικανοποίηση την απόφαση 1984/21 της 6ης Μαρτίου 1984 της Επιτροπής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με την οποία η Επιτροπή αποφάσισε να διαβιβάσει στην Γενική Συνέλευση προς αξιολόγηση το κείμενο του σχεδίου της σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της έκθεσης της Ομάδας Εργασίας,

Επιθυμώντας να επιτύχει την πλέον αποτελεσματική εφαρμογή της από το εθνικό και διεθνές δίκαιο προβλεπόμενης απαγόρευσης της πρακτικής των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

1. *Εκφράζει την εκτίμησή της* για το έργο που έχει πραγματοποιηθεί από την Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά την σύνταξη του κειμένου του σχεδίου σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας,

2. *Υιοθετεί και ανοίγει* για υπογραφή, κύρωση και προσχώρηση την Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας που περιλαμβάνεται σε παράρτημα στην παρούσα απόφαση,

3. *Καλεί* όλες τις Κυβερνήσεις να εξετάσουν κατά προτεραιότητα το ενδεχόμενο υπογραφής και κύρωσης της Σύμβασης.

*93η Συνεδρίαση της Ολομέλειας
10 Δεκεμβρίου 1984*

[όπως κυρώθηκε με τον Ν. 1782 της 1/3 Μαρτίου 1988 : Κύρωση της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (ΦΕΚ 116, τ. Α΄)].

Άρθρο πρώτο.- Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος η διεθνής Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Τρόπων Σκληρής Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, που υπογράφηκε στη Νέα Υόρκη στις 10 Δεκεμβρίου 1984 και της οποίας το κείμενο, σε πρωτότυπο στη γαλλική και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής :

Σύμβαση Κατά Των Βασανιστηρίων Και Άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας

Τα Κράτη Μέρη αυτής της Σύμβασης :

Λαμβάνοντας υπόψη το ότι, σύμφωνα με τις αρχές που διακηρύσσονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, η αναγνώριση των ίσων και αναπαλλοτριώτων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης οικογένειας είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο,

Αναγνωρίζοντας, ότι αυτά τα δικαιώματα πηγάζουν από την έμφυτη αξιοπρέπεια του ανθρώπου,

Λαμβάνοντας υπόψη την υποχρέωση των Κρατών που απορρέει από τον Καταστατικό Χάρτη, ιδιαίτερα το άρθρο 55, να ενθαρρύνουν τον παγκόσμιο σεβασμό και την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών,

Έχοντας υπόψη το άρθρο 5 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το άρθρο 7 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, που και τα δύο προβλέπουν ότι κανένας δεν μπορεί να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλους τρόπους σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας,

Έχοντας, επίσης υπόψη, τη Διακήρυξη για την προστασία όλων των προσώπων από τα βασανιστήρια και από άλλους τρόπους σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση στις 9 Δεκεμβρίου 1975,

Θεωρώντας επιθυμητό να γίνει περισσότερο αποτελεσματικός ο αγώνας κατά των βασανιστηρίων και των άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας σε όλον τον κόσμο,

Συμφώνησαν τα ακόλουθα :

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 1.- 1. Για τους σκοπούς αυτής της Σύμβασης, ο όρος "βασανιστήρια" σημαίνει κάθε πράξη με την οποία, σωματικός ή ψυχικός πόνος ή έντονη οδύνη επιβάλλονται με πρόθεση σ' ένα πρόσωπο, με σκοπό ιδίως να αποκτηθούν απ' αυτό ή από τρίτο πρόσωπο πληροφορίες ή ομολογίες, να τιμωρηθεί για μια πράξη που αυτό ή τρίτο πρόσωπο έχει διαπράξει ή είναι ύποπτο ότι την έχει διαπράξει, να εκφοβηθεί ή εξαναγκασθεί αυτός ή τρίτο πρόσωπο, ή για κάθε άλλο λόγο που βασίζεται σε διάκριση οποιασδήποτε μορφής, εφ' όσον ένας τέτοιος πόνος ή οδύνη επιβάλλονται από δημόσιο λειτουργό ή κάθε πρόσωπο που ενεργεί με επίσημη ιδιότητα ή με την υποκίνηση ή τη συναίνεση ή την ανοχή του. Δεν περιλαμβάνονται ο πόνος ή η οδύνη που προέρχονται μόνον από πράξεις συμφυείς ή παρεμπόδιτες προς νόμιμες κυρώσεις.

2. Αυτό το άρθρο δεν θίγει την εφαρμογή οποιωνδήποτε διεθνών συμφωνιών ή εθνικών νόμων που περιλαμβάνουν ή μπορεί να περιλάβουν διατάξεις ευρύτερης εφαρμογής.

Άρθρο 2.- 1. Κάθε Κράτος Μέρος λαμβάνει αποτελεσματικά νομοθετικά, διοικητικά, δικαστικά ή άλλα μέτρα για να προλαμβάνει πράξεις βασανιστηρίων σε κάθε εδαφική περιοχή που υπάγεται στη δικαιοδοσία του.

2. Καμία απολύτως εξαιρετική περίπτωση, είτε αποτελεί κατάσταση πολέμου ή απειλή πολέμου, εσωτερική πολιτική αστάθεια ή κάθε άλλη κατάσταση ανάγκης, δεν μπορεί να προβληθεί ως δικαιολογία για βασανιστήρια.

3. Εντολή προϊσταμένου ή δημόσιας αρχής δεν μπορεί να προβληθεί ως δικαιολογία για βασανιστήρια.

Άρθρο 3.- 1. Κανένα Κράτος Μέρος δε θα απελαύνει, δε θα επαναπροωθεί ("refouler"), ούτε θα εκδίδει πρόσωπο σε άλλο Κράτος, όπου υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι αυτό το πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια.

2. Με σκοπό να καθοριστεί, αν υπάρχουν αυτοί οι λόγοι, οι αρμόδιες αρχές θα λάβουν υπόψη όλα τα σχετικά στοιχεία, που περιλαμβάνουν, ενδεχομένως, την ύπαρξη στο Κράτος για το οποίο πρόκειται ενός συνόλου συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Άρθρο 4.- 1. Κάθε Κράτος Μέρος μεριμνά, ώστε όλες οι πράξεις βασανιστηρίων να αποτελούν εγκλήματα σύμφωνα με το ποινικό του δίκαιο. Το ίδιο ισχύει για την απόπειρα διάπραξης βασανιστηρίων ή για κάθε πράξη οποιουδήποτε προσώπου που συνιστά συνέργεια ή συμμετοχή σε βασανιστήρια.

2. Κάθε Κράτος Μέρος προβλέπει για τα εγκλήματα αυτά κατάλληλες ποινές, για τον καθορισμό των οποίων λαμβάνεται υπόψη ο σοβαρός χαρακτήρας αυτών των εγκλημάτων.

Άρθρο 5.- 1. Κάθε Κράτος Μέρος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για τη θεμελίωση της δικαιοδοσίας του στα εγκλήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν το έγκλημα διαπράχθηκε σε οποιαδήποτε εδαφική περιοχή της δικαιοδοσίας του, ή σε πλοίο ή αεροσκάφος που είναι εγγεγραμμένο σ' αυτό το Κράτος,

β) όταν ο θεωρούμενος ως δράστης είναι υπήκοος αυτού του Κράτους,

γ) όταν το θύμα είναι υπήκοος αυτού του Κράτους και το Κράτος αυτό το θεωρεί αναγκαίο.

2. Κάθε Κράτος Μέρος λαμβάνει επίσης τα αναγκαία μέτρα για την θεμελίωση της δικαιοδοσίας σ' αυτά τα εγκλήματα στις περιπτώσεις που ο θεωρούμενος ως δράστης βρίσκεται σε οποιαδήποτε εδαφική περιοχή της δικαιοδοσίας του και το Κράτος αυτό δεν τον εκδίδει, σύμφωνα με το άρθρο 8, σε ένα από τα Κράτη που αναφέρονται στην παράγραφο 1 αυτού του άρθρου.

3. Αυτή η Σύμβαση δεν αποκλείει την ποινική διαδικασία που ασκείται σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο.

Άρθρο 6.- 1. Εάν κρίνεται, μετά από εξέταση των πληροφοριών που έχει στη διάθεσή του, ότι οι περιστάσεις το δικαιολογούν, κάθε Κράτος Μέρος, στο έδαφος του οποίου βρίσκεται ένα πρόσωπο που θεωρείται ότι έχει διαπράξει κάποιο έγκλημα απ' αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 4, το θέτει υπό κράτηση ή λαβαίνει κάθε άλλο νόμιμο μέτρο, αναγκαίο για την εξασφάλιση της παρουσίας του. Αυτή η κράτηση και τα άλλα νόμιμα μέτρα πρέπει να είναι σύμφωνα με τη

νομοθεσία αυτού του Κράτους, αλλά δεν μπορεί να συνεχίζονται παρά μόνο για όσο χρονικό διάστημα είναι αναγκαίο για την άσκηση ποινικής δίωξης ή της διαδικασίας έκδοσης.

2. Αυτό το Κράτος προβαίνει αμέσως σε μια προκαταρκτική έρευνα των πραγματικών περιστατικών.

3. Κάθε πρόσωπο που βρίσκεται σε κράτηση, σε εφαρμογή της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου, μπορεί να επικοινωνεί αμέσως με τον πλησιέστερο αρμόδιο αντιπρόσωπο του Κράτους του οποίου είναι υπήκοος ή, αν δεν έχει ιθαγένεια, με τον αντιπρόσωπο του Κράτους όπου συνήθως διαμένει.

4. Όταν ένα Κράτος, σύμφωνα με αυτό το άρθρο, έχει θέσει ένα πρόσωπο υπό κράτηση, γνωστοποιεί αμέσως στα Κράτη που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, το γεγονός ότι αυτό το πρόσωπο κρατείται και τις συνθήκες που δικαιολογούν την κράτησή του. Το Κράτος που προβαίνει στην προκαταρκτική έρευνα, που προβλέπεται στην παράγραφο 2 αυτού του άρθρου, αναφέρει αμέσως τα αποτελέσματα των ερευνών του στα ανωτέρω Κράτη και τους δηλώνει, αν σκοπεύει να ασκήσει τη δικαιοδοσία του.

Άρθρο 7.- 1. Το Κράτος Μέρος, στην εδαφική περιοχή της δικαιοδοσίας του οποίου βρίσκεται το πρόσωπο που θεωρείται ότι έχει διαπράξει ένα έγκλημα απ' αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 4, αν δεν το εκδώσει, διαβιβάζει την υπόθεση στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5 στις αρμόδιες αρχές του με σκοπό την ποινική δίωξη.

2. Αυτές οι αρχές λαμβάνουν την απόφασή τους κατά τον ίδιο τρόπο, όπως στην περίπτωση κάθε κοινού σοβαρού εγκλήματος, σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του Κράτους. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, οι κανόνες της απόδειξης που εφαρμόζονται στην ποινική δίωξη και τη καταδίκη δεν είναι με κανένα τρόπο λιγότερο αυστηροί από εκείνους που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5, παράγραφος 1.

3. Κάθε πρόσωπο, το οποίο διώκεται σε σχέση με οποιοδήποτε από τα εγκλήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4, απολαμβάνει τις εγγυήσεις μιας δίκαιης μεταχείρισης σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

Άρθρο 8.- 1. Τα εγκλήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 περιλαμβάνονται αυτοδίκαια σε κάθε συνθήκη έκδοσης που υπάρχει μεταξύ των Κρατών Μερών. Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να περιλαμβάνουν αυτά τα εγκλήματα σε κάθε Σύμβαση έκδοσης που πρόκειται να συναφθεί μεταξύ τους.

2. Αν ένα Κράτος Μέρος, που εξαρτά την έκδοση από την ύπαρξη μιας συνθήκης, λάβει μια αίτηση για έκδοση από ένα άλλο Κράτος Μέρος με το οποίο δεν έχει συνθήκη έκδοσης, μπορεί να θεωρήσει αυτή τη Σύμβαση ως τη νομική βάση για την έκδοση γι' αυτά τα εγκλήματα. Η έκδοση θα υπόκειται στους λοιπούς όρους που προβλέπονται από το δίκαιο του Κράτους που λαβαίνει την αίτηση.

3. Τα Κράτη Μέρη που δεν εξαρτούν την έκδοση από την ύπαρξη συνθήκης αναγνωρίζουν αυτά τα εγκλήματα ως εγκλήματα για τα οποία επιτρέπεται η έκδοση μεταξύ τους, με τους όρους που προβλέπονται από το δίκαιο του Κράτους που λαβαίνει την αίτηση.

4. Αυτά τα εγκλήματα αντιμετωπίζονται για το σκοπό της έκδοσης μεταξύ των Κρατών Μερών, σαν να είχαν διαπραχθεί τόσο στον τόπο στον οποίο διαπράχθηκαν, όσο και στις εδαφικές περιοχές των Κρατών που υποχρεούνται να θεμελιώσουν τη δικαιοδοσία τους σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1.

Άρθρο 9.- 1. Τα Κράτη Μέρη παρέχουν μεταξύ τους τη μέγιστη δυνατή συνδρομή σε κάθε ποινική διαδικασία που ασκείται αναφορικά με τα εγκλήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4, στην οποία περιλαμβάνεται η παροχή όλου του αποδεικτικού υλικού που βρίσκεται στη διάθεσή τους και είναι απαραίτητο για τη σχετική διαδικασία.

2. Τα Κράτη Μέρη εκτελούν τις υποχρεώσεις τους, που απορρέουν από την παράγραφο 1 αυτού του άρθρου, σύμφωνα με τις συνθήκες για αμοιβαία δικαστική συνδρομή που μπορεί να υφίστανται μεταξύ τους.

Άρθρο 10.- 1. Κάθε Κράτος Μέρος μεριμνά, ώστε η εκπαίδευση και η πληροφόρηση η σχετική με την απαγόρευση των βασανιστηρίων να περιλαμβάνεται πλήρως στην επαγγελματική εκπαίδευση του προσωπικού, πολιτικού ή στρατιωτικού, αρμοδίου για την εφαρμογή των νόμων, του ιατρικού προσωπικού, των δημοσίων λειτουργών και των άλλων προσώπων που μπορεί να απασχοληθούν με την κράτηση, ανάκριση ή μεταχείριση κάθε ατόμου που υπόκειται σε κάθε είδους σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση.

2. Κάθε Κράτος Μέρος περιλαμβάνει αυτήν την απαγόρευση στους κανόνες ή τις οδηγίες που εκδίδει σχετικά με τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες αυτών των προσώπων.

Άρθρο 11.- Κάθε Κράτος Μέρος ασκεί συστηματική εποπτεία επί των κανόνων, οδηγιών, μεθόδων και πρακτικών ανάκρισης και των διατάξεων που αφορούν την κράτηση και τη μεταχείριση προσώπων που συλλαμβάνονται, κρατούνται ή φυλακίζονται με οποιοδήποτε τρόπο, σε όλες τις εδαφικές περιοχές της δικαιοδοσίας του, με σκοπό την παρεμπόδιση κάθε περίπτωσης βασανιστηρίων.

Άρθρο 12.- Κάθε Κράτος Μέρος μεριμνά, ώστε οι αρμόδιες αρχές του να προβαίνουν σε ταχεία και αμερόληπτη έρευνα, οπουδήποτε υπάρχει εύλογη αιτία να πιστευτεί ότι έχει διαπραχθεί μια πράξη βασανιστηρίων σε οποιαδήποτε εδαφική περιοχή της δικαιοδοσίας του.

Άρθρο 13.- Κάθε Κράτος Μέρος εξασφαλίζει, ώστε κάθε άτομο, που ισχυρίζεται ότι έχει υποστεί βασανιστήρια σε οποιαδήποτε εδαφική περιοχή της δικαιοδοσίας του, να έχει το δικαίωμα να προσφεύγει και να ζητά την εξέταση της περίπτωσης του γρήγορα και αμερόληπτα από τις αρμόδιες αρχές του. Θα ληφθούν μέτρα που θα εξασφαλίζουν την προστασία του προσφεύγοντος και των μαρτύρων από κάθε κακή μεταχείριση ή εκφοβισμό ως συνέπεια της προσφυγής τους ή οποιασδήποτε κατάθεσης που δόθηκε.

Άρθρο 14.- 1. Κάθε Κράτος Μέρος στα πλαίσια του νομικού του συστήματος εγγυάται στο θύμα μιας πράξης βασανιστηρίων το δικαίωμα να επιτύχει αποκατάσταση και να αποζημιωθεί δίκαια και πλήρως, όπου περιλαμβάνονται και τα απαραίτητα μέσα για την κατά το δυνατό πληρέστερη ικανοποίηση. Σε περίπτωση θανάτου του θύματος που προήλθε από μια πράξη βασανιστηρίων οι εκδοχείς του έχουν το δικαίωμα για αποζημίωση.

2. Το άρθρο αυτό δεν αποκλείει τα δικαιώματα του θύματος ή άλλων προσώπων για αποζημίωση που μπορεί να υφίστανται σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο.

Άρθρο 15.- Κάθε Κράτος Μέρος μεριμνά, ώστε κάθε κατάθεση η οποία αποδεικνύεται ότι είναι αποτέλεσμα βασανιστηρίων να μη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό στοιχείο σε καμμία διαδικασία, παρά μόνον εναντίον του προσώπου που κατηγορείται για βασανιστήρια, ως αποδεικτικό στοιχείο ότι έχει γίνει η κατάθεση αυτή.

Άρθρο 16.- 1. Κάθε Κράτος Μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση να εμποδίζει σε οποιαδήποτε εδαφική περιοχή της δικαιοδοσίας του άλλες πράξεις σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας που δεν συνιστούν βασανιστήρια, όπως καθορίζεται στο άρθρο 1, όταν αυτές οι πράξεις γίνονται ή υποκινούνται ή διαπράττονται με τη συναίνεση ή ανοχή ενός δημόσιου υπάλληλου ή άλλου προσώπου που ενεργεί με επίσημη ιδιότητα. Ιδιαίτερα, οι υποχρεώσεις που περιλαμβάνονται στα άρθρα 10, 11, 12 και 13 εφαρμόζονται με την αντικατάσταση της αναφοράς στα βασανιστήρια με την αναφορά στους άλλους τρόπους σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

2. Οι διατάξεις αυτής της Σύμβασης δε θίγουν τις διατάξεις οποιασδήποτε άλλης διεθνούς συμφωνίας ή εσωτερικού νόμου που απαγορεύει τη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία που έχει σχέση με την έκδοση ή την απέλαση.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άρθρο 17.- 1. Δημιουργείται μια Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων (στο εξής θα αποκαλείται Επιτροπή) που έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται παρακάτω. Η Επιτροπή αποτελείται από δέκα εμπειρογνώμονες υψηλού ήθους και αναγνωρισμένης ειδικευσης στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που θα μετέχουν με την προσωπική τους ιδιότητα. Οι εμπειρογνώμονες εκλέγονται από τα Κράτη Μέρη, αφού ληφθεί υπόψη η δίκαιη γεωγραφική κατανομή και ότι είναι συμφέρον να συμμετέχουν στις εργασίες της Επιτροπής μερικά πρόσωπα που έχουν νομική εμπειρία.

2. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία από έναν κατάλογο υποψηφίων που ορίζονται από τα Κράτη Μέρη. Κάθε Κράτος Μέρος μπορεί να ορίζει έναν υποψήφιο μεταξύ των υπηκόων του. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν υπόψη ότι είναι συμφέρον να υποδεικνύουν ως υποψηφίους πρόσωπα που είναι επίσης μέλη της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που ιδρύθηκε σύμφωνα με το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και που επιθυμούν να μετάσχουν στην Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων.

3. Οι εκλογές των μελών της Επιτροπής γίνονται κάθε δύο χρόνια σε συνόδους των Κρατών Μερών που συγκαλούνται από το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Σ' αυτές τις συνόδους, για τις οποίες τα δύο τρίτα των Κρατών Μερών αποτελούν απαρτία, οι υποψήφιοι που εκλέγονται στην Επιτροπή είναι εκείνοι που λαμβάνουν το μεγαλύτερο αριθμό των ψήφων και την απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων των αντιπροσώπων των Κρατών Μερών που είναι παρόντα και ψηφίζουν.

4. Η πρώτη εκλογή θα γίνει το αργότερο έξι μήνες μετά την ημερομηνία που αυτή η Σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει. Τουλάχιστον τέσσερις μήνες πριν την ημερομηνία κάθε εκλογής, ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών απευθύνει επιστολή στα Κράτη Μέρη προσκαλώντας τα να ορίσουν τους υποψηφίους τους, μέσα σε προθεσμία των τριών μηνών. Ο Γενικός Γραμματέας καταρτίζει, με αλφαβητική σειρά, κατάλογο όλων των υποψηφίων που ορίζονται μ' αυτόν τον τρόπο, αναφέροντας τα Κράτη Μέρη που τους έχουν ορίσει και τον κοινοποιεί στα Κράτη Μέρη.

5. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για μια περίοδο τεσσάρων ετών. Μπορούν να επανεκλέγονται αν προταθούν εκ νέου. Εν τούτοις, η θητεία πέντε μελών εκλεγμένων κατά την πρώτη εκλογή θα λήξει στο τέλος των δύο ετών : αμέσως μετά την πρώτη εκλογή τα ονόματα αυτών των πέντε μελών θα επιλεγούν με κλήρωση από τον πρόεδρο της συνόδου που αναφέρεται στην παράγραφο 3 αυτού του άρθρου.

6. Αν ένα μέλος της Επιτροπής αποβιώσει, αποχωρήσει ή για κάποιο άλλο λόγο δεν μπορεί να εκτελεί τα καθήκοντα του στην Επιτροπή, το Κράτος Μέρος που το όρισε ορίζει έναν άλλον εμπειρογνώμονα από τους υπηκόους του για να υπηρετήσει στην Επιτροπή το υπόλοιπο της θητείας του, εφ' όσον το εγκρίνει η πλειοψηφία των Κρατών Μερών. Η έγκριση θεωρείται ότι δόθηκε, εκτός αν τα μισά ή περισσότερα από τα Κράτη Μέρη απαντήσουν αρνητικά μέσα σε έξι εβδομάδες αφότου τους γνωστοποιηθεί ο προτεινόμενος διορισμός από τον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

7. Οι δαπάνες των μελών της Επιτροπής για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο εκτελούν τα καθήκοντά τους βαρύνουν τα Κράτη Μέρη.

Άρθρο 18.- 1. Η Επιτροπή εκλέγει τα μέλη του γραφείου της για μια περίοδο δύο ετών. Τα μέλη αυτά μπορούν να επανεκλεγούν.

2. Η Επιτροπή καταρτίζει τον εσωτερικό της κανονισμό ο οποίος πάντως περιέχει, κυρίως, τις εξής διατάξεις :

α. έξι μέλη συνιστούν απαρτία,

β. οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών.

3. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών παρέχει στην Επιτροπή το απαραίτητο προσωπικό και εγκαταστάσεις για την αποτελεσματική εκτέλεση των λειτουργιών που της έχουν ανατεθεί, σύμφωνα μ' αυτήν τη Σύμβαση.

4. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών συγκαλεί την πρώτη σύνοδο της Επιτροπής. Μετά την πρώτη σύνοδο, η Επιτροπή συνέρχεται κατά τα χρονικά διαστήματα που προβλέπονται από τον κανονισμό λειτουργίας της.

5. Τα Κράτη Μέρη είναι υπεύθυνα για τις δαπάνες που γίνονται σε σχέση με τις συνόδους των Κρατών Μερών και της Επιτροπής, στις οποίες περιλαμβάνεται απόδοση χρημάτων προς τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών για όλες τις δαπάνες, όπως τα έξοδα του προσωπικού και των εγκαταστάσεων, που θα έχουν αναληφθεί από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με την παράγραφο 3 αυτού του άρθρου.

Άρθρο 19.- 1. Τα Κράτη Μέρη υποβάλλουν στην Επιτροπή, μέσω του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, εκθέσεις για τα μέτρα που έχουν λάβει για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει μ' αυτήν τη Σύμβαση, μέσα σε ένα χρόνο μετά την έναρξη ισχύος της, ως προς το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος. Κατόπιν τα Κράτη Μέρη υποβάλλουν συμπληρωματικές εκθέσεις κάθε τέσσερα χρόνια για κάθε νέο μέτρο που λαμβάνεται, καθώς και οποιεσδήποτε άλλες εκθέσεις που ζητά η Επιτροπή.

2. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών διαβιβάζει τις εκθέσεις σε όλα τα Κράτη Μέρη.

3. Κάθε έκθεση εξετάζεται από την Επιτροπή η οποία μπορεί να κάνει στην έκθεση τα γενικά σχόλια που θεωρεί αναγκαία και τα διαβιβάζει στο ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος. Αυτό το Κράτος Μέρος μπορεί σε απάντηση να ανακοινώσει στην Επιτροπή κάθε παρατήρηση που κρίνει χρήσιμη.

4. Η Επιτροπή μπορεί, κατά την κρίση της, να αποφασίσει να περιλάβει στην ετήσια έκθεσή της που γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 κάθε σχόλιο που έγινε απ' αυτή, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου αυτού, μαζί με τις σχετικές παρατηρήσεις που έχουν ληφθεί από το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος. Αν ζητηθεί από το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος, η Επιτροπή μπορεί επίσης να περιλάβει ένα αντίγραφο της έκθεσης που υποβάλλεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού.

Άρθρο 20.- 1. Αν η Επιτροπή λάβει αξιόπιστες πληροφορίες που θεωρεί ότι περιλαμβάνουν θεμελιωμένες ενδείξεις ότι πραγματοποιούνται βασανιστήρια συστηματικά, στην εδαφική περιοχή ενός Κράτους Μέρους καλεί αυτό το Κράτος Μέρος να συνεργασθεί στην εξέταση των πληροφοριών και, για το σκοπό αυτό, να υποβάλει τις παρατηρήσεις του ως προς αυτό το θέμα.

2. Λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων που τυχόν έχουν υποβληθεί από το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος καθώς επίσης και κάθε άλλης σχετικής πληροφορίας διαθέσιμης σ' αυτή, η Επιτροπή μπορεί, αν κρίνει ότι αυτό είναι δικαιολογημένο, να αναθέσει σε ένα ή περισσότερα από τα μέλη της να διεξαγάγουν μια εμπιστευτική έρευνα και να συντάξουν επειγόντως έκθεση προς την Επιτροπή.

3. Όταν γίνει έρευνα σύμφωνα με την παράγραφο 2 αυτού του άρθρου, η Επιτροπή ζητά τη συνεργασία του ενδιαφερόμενου Κράτους Μέρους. Σε συμφωνία με αυτό το Κράτος Μέρος, αυτή η έρευνα μπορεί να περιλαμβάνει επίσκεψη στην εδαφική περιοχή του.

4. Μετά την εξέταση των πορισμάτων που υποβλήθηκαν από το μέλος ή τα μέλη της, σύμφωνα με την παράγραφο 2 αυτού του άρθρου, η Επιτροπή διαβιβάζει αυτά τα πορίσματα στο ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος, μαζί με κάθε σχόλιο ή υποδείξεις που κρίνει αναγκαίες εν όψει της συγκεκριμένης περίπτωσης.

5. Όλες οι διαδικασίες της Επιτροπής που αναφέρονται στις παραγράφους 1 έως 4 αυτού του άρθρου είναι εμπιστευτικές και, σε όλα τα στάδια των διαδικασιών, επιζητείται η συνεργασία του Κράτους Μέρους. Αφού ολοκληρωθούν αυτές οι διαδικασίες σχετικά με μια έρευνα που γίνεται σύμφωνα με την παρ. 2, η Επιτροπή μπορεί, μετά από διαβουλεύσεις με το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος, να αποφασίσει να περιλάβει μια συνοπτική έκθεση των αποτελεσμάτων των διαδικασιών στην ετήσια έκθεση της, που γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 24.

Άρθρο 21.- 1. Κάθε Κράτος Μέρος αυτής της Σύμβασης μπορεί σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο να δηλώνει, οποτεδήποτε, ότι αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής, να λαμβάνει και να εξετάζει τις ανακοινώσεις με τις οποίες ένα Κράτος Μέρος ισχυρίζεται ότι ένα άλλο Κράτος Μέρος δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από αυτή τη Σύμβαση. Αυτές οι ανακοινώσεις μπορεί να λαμβάνονται και να εξετάζονται σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο, μόνον αν υποβállονται από ένα Κράτος Μέρος, που έχει κάνει τη δήλωση ότι αναγνωρίζει καθ' όσον αφορά αυτό το Κράτος, την αρμοδιότητα της Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν θα ασχολείται με καμία ανακοίνωση που αφορά ένα Κράτος Μέρος που δεν έχει κάνει μια τέτοια δήλωση. Οι ανακοινώσεις που λαμβάνονται σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο εξετάζονται σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία :

α. αν ένα Κράτος Μέρος αυτής της Σύμβασης εκτιμά ότι ένα άλλο Κράτος επίσης Μέρος της Σύμβασης δεν εφαρμόζει τις διατάξεις της, μπορεί, με γραπτή ανακοίνωση, να θέσει το θέμα υπόψη αυτού του Κράτους Μέρους. Μέσα σε τρεις μήνες από τη λήψη της ανακοίνωσης, το Κράτος που τη λαμβάνει θα παρέχει στο Κράτος που την έστειλε εξηγήσεις ή οποιεσδήποτε άλλες γραπτές διευκρινίσεις, που θα πρέπει να περιλαμβάνουν, στην δυνατή και κατάλληλη έκταση πληροφορίες για τους δικούς της δικονομικούς κανόνες και για τα ένδικα μέσα, που έχουν χρησιμοποιηθεί ή εκκρεμούν ή προσφέρονται για το θέμα αυτό.

β. αν το θέμα δεν ρυθμιστεί ικανοποιητικά για τα δύο ενδιαφερόμενα Κράτη Μέρη, μέσα σε έξι μήνες μετά τη λήψη, από το Κράτος αποδέκτη, της πρώτης ανακοίνωσης, καθένα από τα Κράτη θα έχει το δικαίωμα να αναφέρει το θέμα στην Επιτροπή, με γνωστοποίηση που δίδεται στην Επιτροπή και στο άλλο Κράτος.

γ. η Επιτροπή μπορεί να ασχοληθεί με το θέμα που της αναφέρθηκε σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο, μόνον αφού βεβαιωθεί ότι όλα τα διαθέσιμα εσωτερικά ένδικα μέσα έχουν χρησιμοποιη-

θεί και εξαντληθεί ως προς το θέμα, σύμφωνα με τις γενικά αναγνωρισμένες αρχές του διεθνούς δικαίου. Αυτός ο κανόνας δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις όπου οι διαδικασίες των ένδικων μέσων επιμηκύνονται υπέρμετρα ή όταν υπάρχει μικρή πιθανότητα ότι οι διαδικασίες των ένδικων μέσων θα φέρουν αποτελεσματική ικανοποίηση στο πρόσωπο που είναι το θύμα της παραβίασης αυτής της Σύμβασης.

δ. η Επιτροπή συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών όταν εξετάζει τις ανακοινώσεις που προβλέπονται απ' αυτό το άρθρο.

ε. με την επιφύλαξη των διατάξεων της υποπαραγράφου γ' η Επιτροπή παρέχει τις καλές της υπηρεσίες στα ενδιαφερόμενα Κράτη Μέρη για μια φιλική επίλυση του ζητήματος, με βάση το σεβασμό στις υποχρεώσεις που προβλέπονται από την παρούσα Σύμβαση. Γι' αυτόν το σκοπό, η Επιτροπή μπορεί, όπου ενδεικνύεται, να συνιστά μια ad hoc επιτροπή συμφιλίωσης.

στ. σε κάθε θέμα που υποβάλλεται σ' αυτή σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τα ενδιαφερόμενα Κράτη Μέρη, που αναφέρονται στην υποπαραγράφο β' να παρέχουν κάθε σχετική πληροφορία.

ζ. τα ενδιαφερόμενα Κράτη Μέρη, που αναφέρονται στην υποπαραγράφο β', έχουν το δικαίωμα να εκπροσωπούνται όταν το θέμα εξετάζεται από την Επιτροπή και να υποβάλλουν παρατηρήσεις προφορικά ή εγγράφως ή και με τη μία ή την άλλη μορφή.

η. η Επιτροπή, μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία της λήψης της γνωστοποίησης που προβλέπεται στην υποπαραγράφο β' υποβάλλει μία έκθεση :

ι) αν δίδεται μία λύση, σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαραγράφου ε', η Επιτροπή περιορίζει την έκθεσή της σε μια περιληπτική αναφορά των γεγονότων και της λύσης που δόθηκε,

ιι) αν δεν δίδεται λύση σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαραγράφου ε', η Επιτροπή περιορίζει την έκθεση της σε μια περιληπτική αναφορά των γεγονότων : τα κείμενα των εγγράφων αναφορών και η καταχώρηση των προφορικών που γίνονται από τα ενδιαφερόμενα Κράτη Μέρη επισυνάπτονται στην έκθεση.

Σε κάθε υπόθεση, η έκθεση κοινοποιείται στα ενδιαφερόμενα Κράτη Μέρη.

2. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου θα αρχίσουν να ισχύουν όταν πέντε Κράτη Μέρη αυτής της Σύμβασης θα έχουν κάνει τη δήλωση που προβλέπεται από την παράγραφο 1 αυτού του άρθρου. Αυτή η δήλωση κατατίθεται από το Κράτος Μέρος στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, που κοινοποιεί αντίγραφα αυτής στα άλλα Κράτη Μέρη. Μια δήλωση μπορεί να αποσυρθεί οποτεδήποτε με γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα. Αυτή η ανάκληση δεν παρεμποδίζει την εξέταση κάθε θέματος που είναι το αντικείμενο μιας κοινοποίησης που ήδη έχει διαβιβασθεί σύμφωνα με αυτό το άρθρο : καμία περαιτέρω κοινοποίηση από κάθε Κράτος Μέρος δεν θα λαμβάνεται, σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο, μετά τη λήψη από το Γενικό Γραμματέα της γνωστοποίησης ότι η δήλωση έχει ανακληθεί, εκτός αν το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος έχει κάνει μια νέα δήλωση.

Άρθρο 22.- 1. Κάθε Κράτος Μέρος αυτής της Σύμβασης μπορεί, σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο, να δηλώσει οποτεδήποτε ότι αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής να λαμβάνει και να εξετάζει τις ανακοινώσεις από ή προς όφελος ατόμων που υπάγονται στην δικαιοδοσία της και ισχυρίζονται ότι είναι θύματα μιας παραβίασης από ένα Κράτος Μέρος των διατάξεων της Σύμβασης. Καμία ανακοίνωση δεν λαμβάνεται από την Επιτροπή αν αφορά ένα Κράτος Μέρος που δεν έχει κάνει μια τέτοια δήλωση.

2. Η Επιτροπή θεωρεί απαράδεκτη κάθε ανακοίνωση που υποβάλλεται σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο, που είναι ανώνυμη ή που θεωρεί ότι αποτελεί κατάχρηση του δικαιώματος υποβολής τέτοιων ανακοινώσεων, ή που είναι ασυμβίβαστη με τις διατάξεις αυτής της Σύμβασης.

3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2, η Επιτροπή θέτει κάθε ανακοίνωση που υποβλήθηκε σ' αυτήν σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο υπόψη του Κράτους Μέρους αυτής της Σύμβασης, που έχει κάνει μια δήλωση σύμφωνα με την παράγραφο 1 και για το οποίο διατυπώνεται ισχυρισμός ότι παραβιάζει μια οποιαδήποτε διάταξη της Σύμβασης. Μέσα σε έξι μήνες, το Κράτος αποδέκτης υποβάλλει στην Επιτροπή έγγραφες εξηγήσεις ή αναφορές που διευκρινίζουν την υπόθεση και κάνουν γνωστά, ενδεχομένως, τα μέτρα αποκατάστασης, που μπορεί να έχουν ληφθεί απ' αυτό το Κράτος.

4. Η Επιτροπή εξετάζει τις ανακοινώσεις που λαμβάνονται σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο, παίρνοντας υπόψη της όλες τις πληροφορίες που διατέθηκαν σ' αυτήν από ή προς όφελος του ατόμου και από το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος.

5. Η Επιτροπή δε θα εξετάζει καμμία ατομική ανακοίνωση που γίνεται βάσει του άρθρου αυτού, χωρίς να βεβαιωθεί ότι :

α. το ίδιο θέμα δεν έχει εξετασθεί και δεν εξετάζεται σύμφωνα με κάποια άλλη διαδικασία διεθνούς έρευνας ή διευθέτησης,

β. το άτομο έχει εξαντλήσει όλα τα διαθέσιμα εσωτερικά ένδικα μέσα. Αυτός ο κανόνας δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που οι διαδικασίες των ένδικων μέσων επιμηκύνονται υπέρμετρα ή όταν υπάρχει μικρή πιθανότητα ότι θα φέρουν αποτελεσματική ικανοποίηση στο πρόσωπο που είναι το θύμα της παραβίασης αυτής της Σύμβασης.

6. Η Επιτροπή συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών όταν εξετάζει τις ανακοινώσεις που προβλέπονται απ' αυτό το άρθρο.

7. Η Επιτροπή διαβιβάζει τις απόψεις της στο ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος και στο άτομο.

8. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου θα αρχίσουν να ισχύουν όταν πέντε Κράτη Μέρη αυτής της Σύμβασης θα έχουν κάνει τη δήλωση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 αυτού του άρθρου. Αυτή η δήλωση κατατίθεται από το Κράτος Μέρος στον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, που θα κοινοποιήσει αντίγραφό της στα άλλα Κράτη Μέρη. Μια δήλωση μπορεί να αποσυρθεί οποτεδήποτε με γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα. Αυτή η ανάκληση δεν εμποδίζει την εξέταση κάθε θέματος που είναι το αντικείμενο μιας ανακοίνωσης που ήδη έχει διαβιβασθεί, σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο : καμμία άλλη ανακοίνωση από ή προς όφελος του ατόμου δεν θα λαμβάνεται σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο μετά τη λήψη από το Γενικό Γραμματέα της γνωστοποίησης ότι η δήλωση ανακαλείται, εκτός αν το Κράτος Μέρος έχει κάνει μια νέα δήλωση.

Άρθρο 23.- Τα μέλη της Επιτροπής και των ad hoc Επιτροπών Συμφιλίωσης, που μπορεί να διορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 1ε', θα απολαμβάνουν των διευκολύνσεων, των προνομίων και ασυλιών που αναγνωρίζονται στους εμπειρογνώμονες που βρίσκονται σε αποστολή στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, όπως καθορίζεται στα σχετικά Μέρη της Σύμβασης για τα Προνόμια και τις Ασυλίες των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 24.- Η Επιτροπή υποβάλλει μια ετήσια έκθεση για τις δραστηριότητές της σε εφαρμογή αυτής της Σύμβασης, προς τα Κράτη Μέρη και τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Άρθρο 25.- 1. Αυτή η Σύμβαση είναι ανοιχτή για υπογραφή από όλα τα Κράτη.

2. Αυτή η Σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση. Τα έγγραφα της επικύρωσης θα κατατίθενται στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 26.- Αυτή η Σύμβαση είναι ανοιχτή για προσχώρηση από όλα τα Κράτη. Η προσχώρηση θα πραγματοποιηθεί με την κατάθεση ενός εγγράφου προσχώρησης στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 27.- 1. Αυτή η Σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την τριακοστή ημέρα μετά την ημερομηνία της κατάθεσης στον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

2. Για κάθε Κράτος, που θα επικυρώσει αυτή τη Σύμβαση ή που θα προσχωρήσει μετά την κατάθεση του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης, η Σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την τριακοστή ημέρα μετά την ημερομηνία της κατάθεσης απ' αυτό το Κράτος του εγγράφου της επικύρωσης ή προσχώρησης.

Άρθρο 28.- 1. Κάθε Κράτος μπορεί, κατά το χρόνο της υπογραφής ή της επικύρωσης αυτής της Σύμβασης ή της προσχώρησης, να δηλώσει ότι δεν αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής που προβλέπεται στο άρθρο 20.

2. Κάθε Κράτος Μέρος, που θα έχει διατυπώσει μια επιφύλαξη σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, θα μπορεί, οποτεδήποτε, να αποσύρει αυτή την επιφύλαξη με γνωστοποίηση προς τον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 29.- 1. Κάθε Κράτος Μέρος αυτής της Σύμβασης θα μπορεί να προτείνει μια τροποποίηση και να την καταθέσει στον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός Γραμματέας θα ανακοινώσει την προτεινόμενη τροποποίηση στα Κράτη Μέρη αυτής της Σύμβασης με το αίτημα να του γνωστοποιήσουν αν είναι υπέρ της διοργάνωσης μιας διάσκεψης των Κρατών Μερών με σκοπό την εξέταση και ψήφιση επί της προτάσεως. Αν στην περίπτωση που μέσα σε τέσσερις μήνες από την ημερομηνία αυτής της ανακοίνωσης τουλάχιστον το ένα τρίτο των Κρατών Μερών είναι υπέρ της διοργάνωσης αυτής της διάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας θα συγκαλέσει τη διάσκεψη υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροποποίηση που υιοθετείται από την πλειοψηφία των Κρατών Μερών που είναι παρόντα και ψηφίζουν στη διάσκεψη θα υποβάλλεται από το Γενικό Γραμματέα σε όλα τα Κράτη Μέρη για αποδοχή.

2. Μια τροποποίηση που υιοθετείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου θα αρχίσει να ισχύει όταν τα δύο τρίτα των Κρατών Μερών αυτής της Σύμβασης θα έχουν κάνει γνωστό στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών ότι την έχουν αποδεχθεί σύμφωνα με τις σχετικές συνταγματικές τους διαδικασίες.

3. Όταν οι τροποποιήσεις αρχίσουν να ισχύουν, θα είναι δεσμευτικές για εκείνα τα Κράτη Μέρη που τις έχουν αποδεχθεί, ενώ τα άλλα Κράτη Μέρη θα παραμείνουν δεσμευμένα από τις διατάξεις αυτής της Σύμβασης και από κάθε προηγούμενη τροποποίηση που έχουν αποδεχθεί.

Άρθρο 30¹.- 1. Κάθε αμφισβήτηση μεταξύ δύο ή περισσότερων Κρατών Μερών που αφορά την ερμηνεία ή την εφαρμογή αυτής της Σύμβασης, που δεν μπορεί να διακανονισθεί μέσω διαπραγματεύσεων, με αίτηση ενός απ' αυτά, υποβάλλεται σε διαιτησία. Αν, μέσα σε έξι μήνες από την ημερομηνία της αίτησης για διαιτησία, τα Κράτη δεν μπορέσουν να συμφωνήσουν για την ορ-

¹ Όπως διορθώθηκε με «Διόρθωση Σφάλματος» που δημοσιεύθηκε σε ΦΕΚ 168, τ. Α'.

γάνωση της διαιτησίας, καθένα από αυτά τα Μέρη μπορεί να ζητήσει την υπαγωγή της διαφοράς στο Διεθνές Δικαστήριο, σύμφωνα με το Καταστατικό του Δικαστηρίου.

2. Κάθε Κράτος θα μπορεί, κατά το χρόνο της υπογραφής ή της επικύρωσης αυτής της Σύμβασης ή της προσχώρησης, να δηλώσει ότι δεν θεωρεί τον εαυτό του δεσμευμένο από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού. Τα άλλα κράτη μέρη δεν θα δεσμεύονται από αυτές τις διατάξεις, σε σχέση με κάθε κράτος μέρος που θα έχει διατυπώσει μια τέτοια επιφύλαξη.

3. Κάθε Κράτος Μέρος που θα έχει διατυπώσει μια επιφύλαξη σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου αυτού του άρθρου, θα μπορεί οποτεδήποτε να την αποσύρει με γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 31.- 1. Ένα Κράτος Μέρος θα μπορεί να καταγγείλει αυτή τη Σύμβαση με έγγραφη γνωστοποίηση προς τον Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία θα αρχίσει να ισχύει ένα χρόνο μετά την ημερομηνία της λήψης της γνωστοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

2. Μια τέτοια καταγγελία δεν θα έχει ως αποτέλεσμα την απαλλαγή του Κράτους Μέρους από τις υποχρεώσεις του που απορρέουν απ' αυτή τη Σύμβαση σχετικά με κάθε πράξη ή παράλειψη που συνέβη πριν από την ημερομηνία κατά την οποία θα αρχίσει να ισχύει η καταγγελία, ούτε η καταγγελία θα θίγει κατά κανένα τρόπο τη συνέχιση της εξέτασης κάθε θέματος για το οποίο έχει ήδη επιληφθεί η Επιτροπή πριν από την ημερομηνία κατά την οποία αρχίζει να ισχύει η καταγγελία.

3. Μετά την ημερομηνία κατά την οποία η καταγγελία ενός Κράτους Μέρους αρχίζει να ισχύει, η Επιτροπή δεν αναλαμβάνει την εξέταση κανενός νέου θέματος που αναφέρεται σ' αυτό το Κράτος.

Άρθρο 32.- Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών θα γνωστοποιεί σε όλα τα Κράτη μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και όλα τα Κράτη που θα έχουν υπογράψει αυτή τη Σύμβαση ή θα έχουν προσχωρήσει σ' αυτή τα εξής :

α. τις υπογραφές, τις επικυρώσεις και τις προσχωρήσεις που λαμβάνονται σε εφαρμογή των άρθρων 25 και 26,

β. την ημερομηνία έναρξης ισχύος αυτής της Σύμβασης σε εφαρμογή του άρθρου 27 και την ημερομηνία έναρξης ισχύος κάθε τροποποίησης σε εφαρμογή του άρθρου 29,

γ. τις καταγγελίες που λαμβάνονται σε εφαρμογή του άρθρου 31.

Άρθρο 33.- 1. Αυτή η Σύμβαση, της οποίας το αραβικό, κινέζικο, αγγλικό, γαλλικό, ρώσικο και ισπανικό κείμενο είναι εξίσου αυθεντικά, θα κατατεθεί στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

2. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών θα διαβιβάσει κυρωμένα αντίγραφα αυτής της Σύμβασης σε όλα τα Κράτη.

Άρθρο δεύτερο.- Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς για κάθε έγκλημα που προβλέπεται στο άρθρο 4 της Σύμβασης με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 8 αυτής.

Άρθρο τρίτο.- Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Σύμβασης που κυρώνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 27 αυτής.

Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων Μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας²

Υιοθετήθηκε με την από 18.12.2002 υπ' αριθμ. A/RES/57/199 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ³

Έναρξη ισχύος: 22.6.2006, σύμφωνα με το άρθρο 28

Κείμενο: UN Document A/RES/57/199 (9.1.2003)

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Τα Κράτη - Μέρη του παρόντος Πρωτοκόλλου,

Επιβεβαιώνοντας ότι τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας απαγορεύονται και συνιστούν σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

Πεπεισμένα ότι περαιτέρω μέτρα είναι αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (στο εξής αναφερόμενη ως η Σύμβαση) και για την ενίσχυση της προστασίας των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους από τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας,

Υπενθυμίζοντας ότι τα άρθρα 2 και 16 της Σύμβασης υποχρεώνουν κάθε Κράτος - Μέρος να λαμβάνει αποτελεσματικά μέτρα για την αποτροπή πράξεων βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας σε οποιαδήποτε εδαφική περιοχή υπάγεται στη δικαιοδοσία του,

Αναγνωρίζοντας ότι τα Κράτη έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την εφαρμογή των άρθρων αυτών, ότι η ενίσχυση της προστασίας των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους και του πλήρους σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους αποτελεί κοινή ευθύνη όλων και ότι τα διεθνή όργανα εφαρμογής τους συμπληρώνουν και ενισχύουν τα εθνικά μέτρα,

Υπενθυμίζοντας ότι η αποτελεσματική πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας απαιτεί επιμόρφωση και συνδυασμό διαφόρων νομοθετικών, διοικητικών, δικαστικών και άλλων μέτρων,

Υπενθυμίζοντας επίσης ότι η Παγκόσμια Διάσκεψη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου διακήρυξε σθεναρά ότι οι προσπάθειες για την εξάλειψη των βασανιστηρίων θα πρέπει πρωτίστως να επικεντρωθούν στην πρόληψη και ότι ζήτησε την υιοθέτηση ενός Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση, για τη δημιουργία ενός προληπτικού συστήματος τακτικών επισκέψεων σε χώρους κράτησης,

Πεπεισμένα ότι η προστασία των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους από τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας μπορεί να ενισχυθεί με μη δικαστικά μέσα προληπτικής φύσης, βασισμένα σε τακτικές επισκέψεις στους χώρους κράτησης,

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

ΜΕΡΟΣ I: Γενικές Αρχές

Άρθρο 1.- Σκοπός του παρόντος Πρωτοκόλλου είναι η δημιουργία συστήματος τακτικών επισκέψεων από ανεξάρτητα διεθνή και εθνικά όργανα σε χώρους στέρησης της προσωπικής

² Ανεπίσημη μετάφραση. Η Ελλάδα δεν έχει κυρώσει ούτε υπογράψει το Προαιρετικό Πρωτόκολλο.

³ Από τις 4.2.2003 (δηλαδή από την ημερομηνία δημοσίευσής του) το Πρωτόκολλο παραμένει ανοικτό για υπογραφή, επικύρωση και προσχώρηση στην έδρα του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη.

ελευθερίας για την αποτροπή των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Άρθρο 2.- 1. Ιδρύεται Υπο-επιτροπή της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (στο εξής αναφερόμενη «Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη») που εκπληρώνει τις αρμοδιότητες που καθορίζει το παρόν Πρωτόκολλο.

2. Η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη εκπληρώνει το έργο της εντός του πλαισίου του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και καθοδηγείται από τους σκοπούς και τις αρχές του, όπως επίσης και από τους Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για τη μεταχείριση των προσώπων που στερούνται την ελευθερία του.

3. Ομοίως, η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη καθοδηγείται από τις αρχές της εμπιστευτικότητας, της αμεροληψίας, της μη επιλεκτικότητας, της παγκοσμιότητας και της αντικειμενικότητας.

4. Η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη και τα Κράτη - Μέρη, συνεργάζονται κατά την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 3.- Κάθε Κράτος - Μέρος ιδρύει, καθορίζει ή διατηρεί σε εθνικό επίπεδο ένα ή διάφορα όργανα για τη διενέργεια επισκέψεων προκειμένου για την πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (στο εξής «εθνικός μηχανισμός πρόληψης»).

Άρθρο 4.- 1. Σύμφωνα με το παρόν Πρωτόκολλο κάθε Κράτος - Μέρος επιτρέπει τις επισκέψεις από τους μηχανισμούς που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 σε οποιοδήποτε χώρο υπαγόμενο στη δικαιοδοσία και στον έλεγχό του όπου πρόσωπα στερούνται ή δύνανται να στερηθούν την ελευθερία τους είτε λόγω διαταγής δημόσιας αρχής είτε με πρωτοβουλία της είτε με τη συγκατάθεση ή συναίνεσή της (στο εξής «χώροι κράτησης»). Οι επισκέψεις αυτές διενεργούνται με σκοπό την ενίσχυση και, όπου είναι αναγκαίο, για την προστασία των προσώπων αυτών από τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος Πρωτοκόλλου, στέρηση της ελευθερίας σημαίνει οποιαδήποτε μορφή κράτησης ή φυλάκισης ή τον περιορισμό προσώπου, με διαταγή οποιασδήποτε δικαστικής, διοικητικής ή άλλης αρχής, σε δημόσιο ή ιδιωτικό υπό φρούρηση χώρο, τον οποίο το εν λόγω πρόσωπο δεν επιτρέπεται να εγκαταλείψει με τη θέλησή του.

ΜΕΡΟΣ II: Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη

Άρθρο 5- 1. Η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη συνιστάται από δέκα μέλη. Μετά την πεντηκοστή επικύρωση, ή προσχώρηση στο παρόν Πρωτόκολλο, ο αριθμός των μελών της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη θα αυξηθεί σε εικοσιπέντε.

2. Τα μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη επιλέγονται μεταξύ προσώπων υψηλού ηθικού επιπέδου που έχουν αποδεδειγμένη επαγγελματική εμπειρία στον τομέα της απονομής της δικαιοσύνης, ιδιαίτερα του ποινικού δικαίου, της διοίκησης των σωφρονιστικών καταστημάτων ή της αστυνομίας ή στους διάφορους τομείς που σχετίζονται με τη μεταχείριση των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους.

3. Στη σύνθεση της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη λαμβάνεται δεόντως υπόψη η δίκαιη γεωγραφική κατανομή και η αντιπροσώπευση των διαφορετικών μορφών πολιτισμού και νομικών συστημάτων των Κρατών-Μερών.

4. Στη σύνθεση αυτή λαμβάνεται επίσης υπόψη η ισόρροπη αντιπροσώπευση των φύλων βάσει των αρχών της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

5. Δεν δύνανται να είναι πολίτες του ίδιου Κράτους δύο μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη.

6. Τα μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη υπηρετούν υπό την προσωπική τους ιδιότητα, είναι ανεξάρτητα και αμερόληπτα και διαθέσιμα να υπηρετούν αποτελεσματικά την Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη.

Άρθρο 6.- 1. Κάθε Κράτος - Μέρος δύναται να προτείνει, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, μέχρι δύο υποψήφιους που διαθέτουν τα προσόντα και πληρούν τις απαιτήσεις που παρατίθενται στο άρθρο 5 παρέχοντας λεπτομερείς πληροφορίες για τα προσόντα των προτεινόμενων προσώπων.

2. (α) Τα προτεινόμενα πρόσωπα έχουν την εθνικότητα Κράτους – Μέρους του παρόντος Πρωτοκόλλου,

(β) Τουλάχιστον ένας από τους δυο υποψήφιους έχει την ιθαγένεια του προτείνοντος Κράτους – Μέρους,

(γ) Δεν προτείνονται περισσότεροι από δύο πολίτες Κράτους – Μέρους,

(δ) Προτού ένα Κράτος - Μέρος προτείνει πολίτη ενός άλλου Κράτους - Μέρους, ζητά και λαμβάνει τη συγκατάθεση του εν λόγω Κράτους.

3. Τουλάχιστον πέντε μήνες πριν από την ημερομηνία της συνόδου των Κρατών - Μερών, κατά τη διάρκεια της οποίας θα διεξαχθούν εκλογές, ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών απευθύνει στα Κράτη – Μέρη επιστολή προσκαλώντας τα να προτείνουν τους υποψηφίους εντός τριών μηνών. Ο Γενικός Γραμματέας υποβάλλει αλφαβητικό κατάλογο των υποψηφίων αναφέροντας τα Κράτη - Μέρη που τα έχουν προτείνει.

Άρθρο 7.- 1. Τα μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη εκλέγονται με τον ακόλουθο τρόπο:

(α) Κατ' αρχήν λαμβάνεται υπόψη η εκπλήρωση των προϋποθέσεων και των κριτηρίων του άρθρου 5 του παρόντος Πρωτοκόλλου,

(β) Η αρχική εκλογή διεξάγεται όχι αργότερο από έξι μήνες μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου,

(γ) Τα Κράτη - Μέρη εκλέγουν τα μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη με μυστική ψηφοφορία,

(δ) Εκλογές των μελών της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη διεξάγονται σε συνόδους των Κρατών - Μερών, που συγκαλούνται ανά διετία από το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Στις συνόδους αυτές, για τις οποίες τα δύο τρίτα των Κρατών-Μερών συνιστούν απαρτία, τα εκλεγόμενα στην Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη πρόσωπα είναι όσα λαμβάνουν τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και την απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων των αντιπροσώπων των παρόντων και ψηφιζόντων Κρατών - Μερών.

2. Αν κατά τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας δυο πολίτες Κράτους-Μέρους έχουν καταστεί εκλέξιμοι να υπηρετήσουν ως μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη, ο υποψήφιος που λαμβάνει τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων υπηρετεί ως μέλος της Υπο-επιτροπής για την

Πρόληψη. Στις περιπτώσεις που οι υπό εκλογή πολίτες έχουν λάβει τον ίδιο αριθμό ψήφων, εφαρμόζεται η ακόλουθη διαδικασία:

(α) Όταν μόνον ένας έχει προταθεί από το Κράτος-Μέρος του οποίου είναι πολίτης υπηρετεί ως μέλος της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη,

(β) Όταν και οι δυο υποψήφιοι έχουν προταθεί από το Κράτος-Μέρος του οποίου είναι πολίτες, διεξάγεται χωριστή μυστική ψηφοφορία για να καθορισθεί ποιος καθίσταται μέλος,

(γ) Όταν ουδείς υποψήφιος έχει προταθεί από το Κράτος - Μέρος, του οποίου είναι πολίτης, διεξάγεται χωριστή μυστική ψηφοφορία για να καθορισθεί ποιος υποψήφιος καθίσταται μέλος.

Άρθρο 8.- Αν μέλος της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη αποβιώσει ή παραιτηθεί, ή για οποιαδήποτε αιτία δεν δύναται πλέον να εκπληρώνει τα καθήκοντά του, το Κράτος-Μέρος που τον πρότεινε προτείνει άλλο εκλέξιμο πρόσωπο που διαθέτει τα προσόντα και πληροί τις απαιτήσεις που παρατίθενται στο άρθρο 5, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για δέουσα ισορροπία στους διάφορους τομείς αρμοδιότητας, για να υπηρετήσει μέχρι την επόμενη σύνοδο των Κρατών-Μερών, υπό την επιφύλαξη της έγκρισης από την πλειοψηφία των Κρατών-Μερών. Η έγκριση θεωρείται δοθείσα εκτός εάν ανταποκριθούν αρνητικά τα μισά ή τα περισσότερα από τα Κράτη-Μέρη που πληροφορήθηκαν από το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών τον προτεινόμενο διορισμό.

Άρθρο 9.- Τα μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη εκλέγονται για τετραετή θητεία. Δικαιούνται να επανεκλεγούν εάν επαναπροταθούν. Η θητεία του μισού αριθμού των μελών που εκλέγονται στην πρώτη εκλογή λήγει στο τέλος της διετίας. Αμέσως μετά την πρώτη εκλογή τα ονόματα των μελών αυτών επιλέγονται με κλήρωση από τον Πρόεδρο της συνόδου που αναφέρεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1(δ).

Άρθρο 10.- 1. Η Υποεπιτροπή για την Πρόληψη εκλέγει τους αξιωματούχους της για διετή θητεία. Αυτοί δύναται να επανεκλεγούνται.

2. Η Υποεπιτροπή για την Πρόληψη καταρτίζει τον Κανονισμό Λειτουργίας της, που, μεταξύ άλλων, προβλέπει ότι:

(α) Ο μισός αριθμός των μελών συν ένας συνιστούν απαρτία,

(β) Οι αποφάσεις της Υποεπιτροπής για την Πρόληψη λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών,

(γ) Η Υποεπιτροπή για την Πρόληψη συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών.

3. Ο Γενικός - Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών συγκαλεί την αρχική σύνοδο της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη. Μετά την αρχική σύνοδο, η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη συνεδριάζει στα χρονικά διαστήματα που προβλέπονται από τον Κανονισμό Λειτουργίας της. Η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη και η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων, διεξάγουν τις συνεδρίες τους ταυτόχρονα, τουλάχιστο μια φορά το χρόνο.

ΜΕΡΟΣ III: Η εντολή της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη

Άρθρο 11.- Η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη :

(α) Επισκέπτεται τους χώρους που αναφέρονται στο άρθρο 4 και προβαίνει σε συστάσεις στα Κράτη-Μέρη αναφορικά με την προστασία των προσώπων που στερούνται την ελευθερία

τους από τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

(β) Αναφορικά με τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης:

(i) Συμβουλεύει και συνδράμει τα Κράτη - Μέρη, όπου είναι αναγκαίο, στην ίδρυσή τους,

(ii) Διατηρεί άμεση, και αν είναι αναγκαίο, εμπιστευτική επαφή με τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης και τους παρέχει κατάρτιση και τεχνική βοήθεια με σκοπό την ενίσχυση των ικανοτήτων τους,

(iii) Συμβουλεύει και συνδράμει τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης στην αξιολόγηση των αναγκών και των μέσων που απαιτούνται για την ενίσχυση της προστασίας των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους από τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας,

(iv) Προβαίνει σε συστάσεις και παρατηρήσεις στα Κράτη-Μέρη με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας και της εντολής των εθνικών μηχανισμών πρόληψης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

(γ) Συνεργάζεται, για την πρόληψη των βασανιστηρίων γενικά, με τα σχετικά όργανα και μηχανισμούς των Ηνωμένων Εθνών καθώς και με τους διεθνείς, περιφερειακούς και εθνικούς θεσμούς ή οργανισμούς που εργάζονται για την ενίσχυση της προστασίας όλων των προσώπων από τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

Άρθρο 12.- Για να συνδράμουν την Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη να εκπληρώσει την εντολή της όπως ορίζεται στο άρθρο 11, τα Κράτη - Μέρη αναλαμβάνουν:

(α) Να δέχονται την Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη στην επικράτεια τους και να της παρέχουν πρόσβαση στους χώρους κράτησης κατά την έννοια του άρθρου 4 του παρόντος Πρωτοκόλλου,

(β) Να παρέχουν όλες τις σχετικές πληροφορίες που αιτείται η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη για την αξιολόγηση των αναγκών και των μέτρων που πρέπει να υιοθετηθούν για την ενίσχυση της προστασίας των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους από τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας,

(γ) Να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν τις επαφές της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη με τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης,

(δ) Να εξετάζουν τις συστάσεις της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη και να συνδιαλέγονται μαζί της για τα πιθανά μέτρα υλοποίησης.

Άρθρο 13.- 1. Η Υποεπιτροπή για την Πρόληψη καταρτίζει, αρχικά με κλήρωση, το πρόγραμμα των τακτικών επισκέψεων στα Κράτη - Μέρη για την εκπλήρωση της εντολής της όπως ορίζεται στο άρθρο 11.

2. Κατόπιν διαβουλεύσεων, η Υποεπιτροπή για την Πρόληψη γνωστοποιεί το πρόγραμμά της στα Κράτη-Μέρη, ώστε να μπορέσουν, χωρίς καθυστέρηση, να προβούν στις αναγκαίες πρακτικές διευθετήσεις για την πραγματοποίηση των επισκέψεων.

3. Οι επισκέψεις διενεργούνται από τουλάχιστον δυο μέλη της Υποεπιτροπής για την Πρόληψη. Τα μέλη αυτά δύνανται να συνοδεύονται, εάν είναι αναγκαίο, από εμπειρογνώμονες αποδεδειγμένης επαγγελματικής πείρας και γνώσης στους τομείς που καλύπτονται από το παρόν Πρωτόκολλο, οι οποίοι επιλέγονται από κατάλογο εμπειρογνομένων που καταρτίζεται βάσει των προτάσεων των Κρατών- Μερών, του Γραφείου του Υπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Κέντρου των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη του Διεθνούς

Εγκλήματος. Κατά την κατάρτιση του καταλόγου, τα ενδιαφερόμενα Κράτη Μέρη προτείνουν όχι περισσότερους από πέντε εθνικούς εμπειρογνώμονες. Το ενδιαφερόμενο Κράτος-Μέρος δύναται να αντιταχθεί στη συμπερίληψη ενός συγκεκριμένου εμπειρογνώμονα στην επίσκεψη, οπότε η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη προτείνει άλλον εμπειρογνώμονα.

4. Αν η Υποεπιτροπή για την Πρόληψη το θεωρεί πρόσφορο, δύναται να προτείνει σύντομη επίσκεψη παρακολούθησης μετά την τακτική επίσκεψη.

Άρθρο 14.- 1. Για να παρασχεθεί στην Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη η δυνατότητα να εκπληρώσει την εντολή της, τα Κράτη-Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο αναλαμβάνουν να της παρέχουν:

(α) Απεριόριστη πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες για τον αριθμό των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους σε χώρους κράτησης, όπως καθορίζονται στο άρθρο 4, καθώς και τον αριθμό και την τοποθεσία των χώρων κράτησης,

(β) Απεριόριστη πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες που αναφέρονται στη μεταχείριση των προσώπων αυτών καθώς και στις συνθήκες κράτησής τους,

(γ) Υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 2, απεριόριστη πρόσβαση σε όλους τους χώρους κράτησης και στις εγκαταστάσεις και υποδομές τους,

(δ) Την ευκαιρία των κατ' ιδίαν συνεντεύξεων με τα πρόσωπα που στερούνται την ελευθερία τους, χωρίς μάρτυρες, είτε αυτοπροσώπως είτε με μεταφραστή, αν κριθεί αναγκαίο, καθώς και με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο το οποίο η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη πιστεύει ότι δύναται να παράσχει σχετικές πληροφορίες,

(ε) Την ελευθερία να επιλέξει τους χώρους που προτίθεται να επισκεφθεί και τα πρόσωπα με τα οποία διεξάγει συνεντεύξεις.

2. Ένσταση για επίσκεψη σε συγκεκριμένο χώρο κράτησης δύναται να προβληθεί μόνο για επείγοντες και επιτακτικούς λόγους εθνικής άμυνας, δημόσιας ασφάλειας, θεομηνίας ή σοβαρής αναταραχής στον τόπο της επίσκεψης, που προσωρινά αποτρέπουν την πραγματοποίησή της. Η προκληρυγμένη κατάσταση έκτακτης ανάγκης δεν αποτελεί λόγο ένστασης σε επίσκεψη.

Άρθρο 15.- Καμιά αρχή ή αξιωματούχος δεν διατάζει, εφαρμόζει, επιτρέπει ή ανέχεται οποιαδήποτε κύρωση σε βάρος οποιουδήποτε προσώπου ή οργανισμού επειδή κοινοποίησε στην Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη ή στους αντιπροσώπους της οποιαδήποτε πληροφορία, είτε αληθή είτε ψευδή, και κανένα τέτοιο πρόσωπο ή οργανισμός δεν θίγεται καθ' οιονδήποτε τρόπο.

Άρθρο 16.- 1. Η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη κοινοποιεί τις συστάσεις και παρατηρήσεις της εμπιστευτικά στο Κράτος - Μέρος και, αν είναι σχετικές, στον εθνικό μηχανισμό πρόληψης.

2. Η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη δημοσιεύει την έκθεσή της, μαζί με οποιαδήποτε σχόλια του ενδιαφερόμενου Κράτους-Μέρους οποτεδήποτε της ζητηθεί να το πράξει από το εν λόγω Κράτος. Αν το Κράτος - Μέρος δημοσιοποιήσει μέρος της έκθεσης, η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη δύναται να δημοσιεύσει την έκθεση εξ ολοκλήρου ή εν μέρει. Ωστόσο, προσωπικά δεδομένα δεν δημοσιεύονται χωρίς την ρητή συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου.

3. Η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη υποβάλλει δημόσια ετήσια έκθεση για τις δραστηριότητές της στην Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων.

4. Αν το Κράτος - Μέρος αρνηθεί να συνεργαστεί με την Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 12 και 14, ή να λάβει μέτρα για τη βελτίωση της κατάστασης υπό το φως των συστάσεων της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη, η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων δύναται, κατόπιν αιτήματος της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη, να αποφασίσει, με πλειοψη-

φία των μελών της, αφού παρασχεθεί στο Κράτος – Μέρος η ευκαιρία να καταστήσει τις απόψεις του γνωστές, να προβεί σε δημόσια δήλωση για το θέμα ή να δημοσιεύσει την έκθεση της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη.

ΜΕΡΟΣ IV: Εθνικοί μηχανισμοί πρόληψης

Άρθρο 17.- Κάθε Κράτος - Μέρος διατηρεί, ορίζει ή ιδρύει, το αργότερο εντός έτους από την έναρξη της ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου ή της επικύρωσης του ή της προσχώρησης σ' αυτό έναν ή περισσότερους ανεξάρτητους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης για την πρόληψη των βασανιστηρίων σε εθνικό επίπεδο. Μηχανισμοί που ιδρύονται από αποκεντρωμένες μονάδες δύναται να καθορίζονται ως εθνικοί μηχανισμοί πρόληψης για τους σκοπούς του παρόντος Πρωτοκόλλου αν συνάδουν με τις διατάξεις του.

Άρθρο 18.- 1. Τα Κράτη - Μέρη εγγυώνται τη λειτουργική ανεξαρτησία των εθνικών μηχανισμών πρόληψης καθώς και την ανεξαρτησία του προσωπικού τους.

2. Τα Κράτη - Μέρη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι εμπειρογνώμονες του εθνικού μηχανισμού πρόληψης έχουν τις απαιτούμενες ικανότητες και επαγγελματική γνώση. Καταβάλλουν προσπάθειες για την ισόρροπη συμμετοχή των δύο φύλων και για την επαρκή αντιπροσώπευση των εθνοτικών και μειονοτικών ομάδων της χώρας.

3. Τα Κράτη - Μέρη αναλαμβάνουν να διαθέτουν τους αναγκαίους πόρους για τη λειτουργία των εθνικών μηχανισμών πρόληψης.

4. Κατά την ίδρυση των εθνικών μηχανισμών πρόληψης, τα Κράτη - Μέρη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις Αρχές που αφορούν στο καθεστώς των εθνικών οργανισμών για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Άρθρο 19.- Στους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης παρέχεται, κατ' ελάχιστο, η δικαιοδοσία:

(α) Να εξετάζουν τακτικά τη μεταχείριση των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους σε χώρους κράτησης, όπως ορίζονται στο άρθρο 4, με σκοπό την ενίσχυση και, εάν είναι αναγκαίο, την προστασία τους από τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας,

(β) Να προβαίνουν σε συστάσεις στις σχετικές αρχές με στόχο τη βελτίωση της μεταχείρισης και των συνθηκών όσων στερούνται την ελευθερία τους και την πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, λαμβάνοντας υπόψη τους σχετικούς κανόνες των Ηνωμένων Εθνών.

(γ) Να υποβάλλουν προτάσεις και παρατηρήσεις για την κείμενη νομοθεσία ή σχέδια νόμων.

Άρθρο 20.- Για να συνδράμουν τους εθνικούς προληπτικούς μηχανισμούς στην εκπλήρωση της εντολής τους τα Κράτη - Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο αναλαμβάνουν να τους παρέχουν:

(α) Πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες για τον αριθμό των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους σε χώρους κράτησης, όπως ορίζονται στο άρθρο 4, καθώς και για τον αριθμό και την τοποθεσία των χώρων κράτησης,

(β) Πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες που αναφέρονται στη μεταχείριση των προσώπων αυτών καθώς και στις συνθήκες κράτησής τους,

(γ) Πρόσβαση σε όλους τους χώρους κράτησης και στις εγκαταστάσεις και υποδομές τους,

(δ) Την ευκαιρία των κατ' ιδίαν συνεντεύξεων με τα πρόσωπα που στερούνται την ελευθερία τους, χωρίς μάρτυρες, είτε αυτοπροσώπως είτε με μεταφραστή αν κριθεί αναγκαίο, καθώς και με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που ο εθνικός μηχανισμός πρόληψης πιστεύει ότι μπορεί να παράσχει σχετική πληροφορία,

(ε) Την ελευθερία να επιλέξουν τους χώρους που προτίθενται να επισκεφθούν και τα πρόσωπα με τα οποία διεξάγουν συνεντεύξεις.

(στ) Το δικαίωμα της επικοινωνίας με την Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη, της αποστολής πληροφοριών σ' αυτήν και της οργάνωσης συναντήσεων με αυτήν.

Άρθρο 21.- 1. Καμιά αρχή ή αξιωματούχος δεν διατάζει, εφαρμόζει, επιτρέπει ή ανέχεται οποιαδήποτε κύρωση κατά οποιουδήποτε προσώπου ή οργανισμού επειδή κοινοποίησε στον εθνικό μηχανισμό πρόληψης οποιαδήποτε πληροφορία, είτε αληθή είτε ψευδή, και κανένα τέτοιο πρόσωπο ή οργανισμός δεν θίγεται καθ' οιονδήποτε τρόπο.

2. Εμπιστευτικές πληροφορίες που συλλέγονται από τον εθνικό μηχανισμό πρόληψης τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης. Προσωπικά δεδομένα δεν δημοσιεύονται χωρίς την ρητή συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου.

Άρθρο 22.- Οι αρμόδιες αρχές του ενδιαφερόμενου Κράτους - Μέρους εξετάζουν τις συστάσεις του εθνικού μηχανισμού πρόληψης και συνδιαλέγονται με αυτόν για τα ενδεχόμενα μέτρα εφαρμογής.

Άρθρο 23.- Τα Κράτη - Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο αναλαμβάνουν να δημοσιεύουν και να διαδίδουν τις ετήσιες εκθέσεις των εθνικών μηχανισμών πρόληψης.

ΜΕΡΟΣ V: Δήλωση

Άρθρο 24.- 1. Με την επικύρωση, τα Κράτη - Μέρη δύνανται να προβούν σε δήλωση για την αναβολή της εφαρμογής των υποχρεώσεών τους δυνάμει είτε του Μέρους III είτε του Μέρους IV του παρόντος Πρωτοκόλλου.

2. Η αναβολή αυτή ισχύει, κατ' ανώτατο όριο, για τρία χρόνια. Μετά από δέουσες παραστάσεις που γίνονται από το Κράτος - Μέρος και ύστερα από διαβούλευση με την Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη, η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων δύναται να παρατείνει την περίοδο αυτή για δυο επιπρόσθετα χρόνια.

ΜΕΡΟΣ VI: Οικονομικές διατάξεις

Άρθρο 25.- 1. Οι δαπάνες της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη κατά την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου επιβαρύνουν τα Ηνωμένα Έθνη.

2. Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών παρέχει το αναγκαίο προσωπικό και διευκολύνσεις για την αποτελεσματική εκτέλεση των αρμοδιοτήτων της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη δυνάμει του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 26.- 1. Ιδρύεται Ειδικό Ταμείο σύμφωνα με τις σχετικές διαδικασίες της Γενικής Συνέλευσης, που θα διοικείται σύμφωνα με τους οικονομικούς κανονισμούς και κανόνες των Ηνωμένων Εθνών, για να συνδράμει στη χρηματοδότηση της εφαρμογής των συστάσεων της Υπο-επι-

τροπής για την Πρόληψη μετά από επίσκεψη σε Κράτος - Μέρος, καθώς και στην υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των εθνικών μηχανισμών πρόληψης.

2. Το Ειδικό Ταμείο δύναται να χρηματοδοτείται από εθελοντικές εισφορές κυβερνήσεων και μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων οντοτήτων ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου.

ΜΕΡΟΣ VII: Τελικές διατάξεις

Άρθρο 27.- 1. Το παρόν Πρωτόκολλο είναι ανοικτό για υπογραφή από οποιοδήποτε Κράτος που έχει υπογράψει τη Σύμβαση.

2. Το παρόν Πρωτόκολλο υπόκειται σε επικύρωση από οποιοδήποτε Κράτος που έχει επικυρώσει ή προσχωρήσει στη Σύμβαση. Τα έγγραφα επικύρωσης κατατίθενται στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

3. Το παρόν Πρωτόκολλο θα είναι ανοικτό για προσχώρηση από οποιοδήποτε Κράτος που έχει επικυρώσει ή προσχωρήσει στη Σύμβαση.

4. Η προσχώρηση πραγματοποιείται με την κατάθεση εγγράφου προσχώρησης στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

5. Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών πληροφορεί όλα τα Κράτη που έχουν υπογράψει το παρόν Πρωτόκολλο ή έχουν προσχωρήσει σ' αυτό για την κατάθεση κάθε εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

Άρθρο 28.- 1. Το παρόν Πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την ημερομηνία κατάθεσης στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

2. Για κάθε Κράτος που επικυρώνει το παρόν Πρωτόκολλο ή προσχωρεί σ' αυτό, μετά την κατάθεση στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης, το παρόν Πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την ημερομηνία κατάθεσης του δικού του εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

Άρθρο 29.- Οι διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου επεκτείνονται σε όλα τα τμήματα των ομοσπονδιακών Κρατών χωρίς περιορισμούς ή εξαιρέσεις.

Άρθρο 30.- Καμία επιφύλαξη δεν μπορεί να γίνει στο παρόν Πρωτόκολλο.

Άρθρο 31.- Οι διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν επηρεάζουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει τα Κράτη-Μέρη δυνάμει οποιασδήποτε περιφερειακής σύμβασης που καθιερώνει σύστημα επισκέψεων σε χώρους κράτησης. Η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη και τα όργανα που ιδρύονται δυνάμει τέτοιων περιφερειακών συμβάσεων ενθαρρύνονται να διαβουλεύονται και να συνεργάζονται με σκοπό την αποφυγή επικάλυψης της εργασίας τους και την αποτελεσματική προαγωγή των σκοπών του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 32.- Οι διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν επηρεάζουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει τα Κράτη-Μέρη στις τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 και στα Πρόσθετα Πρωτόκολλα τους της 8ης Ιουνίου 1977, ούτε τη δυνατότητα που παρέχεται σε οποιοδήποτε Κράτος-Μέρος να εξουσιοδοτεί τη Διεθνή Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού να επισκέπτεται χώρους κράτησης σε καταστάσεις που δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

Άρθρο 33.- 1. Οποιοδήποτε Κράτος - Μέρος δύναται οποτεδήποτε να καταγγείλει το παρόν Πρωτόκολλο με έγγραφη γνωστοποίηση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος ακολούθως πληροφορεί τα άλλα Κράτη Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο και στη Σύμβαση. Η καταγγελία τίθεται σε ισχύ ένα έτος μετά την ημερομηνία λήψης της γνωστοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

2. Παρόμοια καταγγελία δεν συνεπάγεται απαλλαγή του Κράτους-Μέρους από τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει δυνάμει του παρόντος Πρωτοκόλλου αναφορικά με οποιαδήποτε πράξη ή κατάσταση που δυνατό να επισυμβεί πριν την ημερομηνία κατά την οποία η καταγγελία τίθεται σε ισχύ ή από τις ενέργειες που η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη έχει αποφασίσει ή είναι δυνατό να αποφασίσει να προβεί σε σχέση με το ενδιαφερόμενο Κράτος - Μέρος, ούτε η καταγγελία αυτή επηρεάζει με οποιοδήποτε τρόπο τη συνεχιζόμενη εξέταση οποιουδήποτε θέματος που ήδη τελεί υπό εξέταση από την Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της καταγγελίας.

3. Μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της καταγγελίας Κράτους - Μέρους η Υπο-επιτροπή για την Πρόληψη δεν αρχίζει την εξέταση οποιουδήποτε νέου θέματος αναφορικά με το Κράτος αυτό.

Άρθρο 34.- 1. Οποιοδήποτε Κράτος - Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο δύναται να προτείνει τροποποίηση και να την καταχωρήσει στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός Γραμματέας ανακοινώνει την προτεινόμενη τροποποίηση στα Κράτη-Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο με την παράκληση να του γνωστοποιήσουν κατά πόσο συμφωνούν για τη σύγκληση διάσκεψης των Κρατών - Μερών για την εξέταση και τη ψήφιση της πρότασης. Σε περίπτωση που μέσα σε τέσσερις μήνες από την ημερομηνία της ανακοίνωσης αυτής το ένα τρίτο τουλάχιστο των Κρατών-Μερών ταχθεί υπέρ μιας τέτοιας διάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη διάσκεψη υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Οποιαδήποτε τροποποίηση που υιοθετείται από την πλειοψηφία των δύο τρίτων των παρόντων και ψηφιζόντων στη διάσκεψη Κρατών-Μερών υποβάλλεται από το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών σε όλα τα Κράτη-Μέρη για αποδοχή.

2. Τροποποίηση που υιοθετείται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου τίθεται σε ισχύ όταν γίνει αποδεκτή από τα δύο τρίτα της πλειοψηφίας των Κρατών - Μερών στο παρόν Πρωτόκολλο σύμφωνα με τις αντίστοιχες συνταγματικές διαδικασίες τους.

3. Από την έναρξη ισχύος τους αυτές οι τροποποιήσεις δεσμεύουν εκείνα τα Κράτη-Μέρη που τις έχουν αποδεχθεί, ενώ τα άλλα Κράτη-Μέρη εξακολουθούν να δεσμεύονται από τις διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου και από οποιαδήποτε προγενέστερη τροποποίηση που έχουν αποδεχθεί.

Άρθρο 35.- Στα μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη και των εθνικών μηχανισμών πρόληψης παρέχονται τα προνόμια και οι ασυλίες που απαιτούνται για την ανεξάρτητη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Στα μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη παρέχονται τα προνόμια και οι ασυλίες που ορίζει το άρθρο 22 της Σύμβασης για τα Προνόμια και τις Ασυλίες των Ηνωμένων Εθνών της 13ης Φεβρουαρίου 1946, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 23 της εν λόγω Σύμβασης.

Άρθρο 36.- Χωρίς να θίγονται οι διατάξεις και ο σκοπός του παρόντος Πρωτοκόλλου ούτε τα προνόμια και οι ασυλίες που δικαιούνται να απολαμβάνουν, τα μέλη της Υπο-επιτροπής για την Πρόληψη, όταν επισκέπτονται Κράτος - Μέρος, οφείλουν να:

- (α) Σέβονται τους νόμους και κανονισμούς του Κράτους που επισκέπτονται,
- (β) Απέχουν από οποιαδήποτε ενέργεια ή δραστηριότητα ασυμβίβαστη με την αμερόληπτη και διεθνή φύση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 37.- Το παρόν Πρωτόκολλο, του οποίου το Αραβικό, Κινέζικο, Αγγλικό, Γαλλικό, Ρωσικό και Ισπανικό κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά, κατατίθεται στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

Ο Γενικός Γραμματέας διαβιβάζει πιστοποιημένα αντίγραφα του παρόντος Πρωτοκόλλου σε όλα τα Κράτη.

Διακήρυξη για την Προστασία από την Αναγκαστική Εξαφάνιση

Υιοθετήθηκε με την από 18 Δεκεμβρίου 1992 Νο. 47/133 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης⁴
Κείμενο : Απόφαση 47/133 της Γενικής Συνέλευσης

Η Γενική Συνέλευση,

Εκτιμώντας ότι σύμφωνα με τις αρχές που αποτυπώνονται στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και άλλα διεθνή κείμενα, η αναγνώριση της αξιοπρέπειας του ανθρώπου και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρωπίνης οικογένειας αποτελούν τον θεμέλιο λίθο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο,

Έχοντας υπόψη την υποχρέωση των Κρατών σύμφωνα με τον Χάρτη, ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 55, να προάγουν τον παγκόσμιο σεβασμό και την εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών,

Έντονα ανήσυχη επειδή σε μερικές χώρες, συχνά με τρόπο επίμονο, λαμβάνουν χώρα αναγκαστικές εξαφανίσεις, με την έννοια ότι πρόσωπα συλλαμβάνονται, κρατούνται, απαγάγονται ή στερούνται με οποιοδήποτε άλλο τρόπο την ελευθερία τους συνέπεια πράξεων αξιωματούχων διαφόρων κλάδων ή βαθμίδων της Κυβέρνησης ή οργανωμένων ομάδων ή ιδιωτών που ενεργούν για λογαριασμό ή με την υποστήριξη, άμεση ή έμμεση, την συγκατάθεση ή την έγκριση της Κυβέρνησης συνοδευόμενη με την άρνησή της να αποκαλύψει την τύχη ή το μέλλον των εν λόγω προσώπων ή την άρνησή της να αναγνωρίσει την στέρηση την ελευθερίας τους, η οποία θέτει τα πρόσωπα αυτά εκτός της προστασίας του νόμου,

Εκτιμώντας ότι η αναγκαστική εξαφάνιση πυροδοτεί τις σημαντικότερες αξίες κάθε κοινωνίας που έχει δεσμευθεί να σέβεται το κράτος δικαίου, τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και ότι η συστηματική πρακτική αυτών των πράξεων αποτελεί έγκλημα κατά της ανθρωπότητας,

Υπενθυμίζοντας την απόφαση 33/173 της 20ης Δεκεμβρίου 1978 στην οποία εξέφρασε την ανησυχία της για τις εκθέσεις που καλύπτουν διάφορες περιοχές της υφελίου σχετικά με τις αναγκαστικές και μη ηθελημένες εξαφανίσεις καθώς και τη λύπη της για την αγωνία και δυστυχία που προκαλείται από αυτές κάλεσε τις Κυβερνήσεις να θεωρήσουν τις Αρχές που εφαρμόζουν τον νόμο και τις δυνάμεις ασφαλείας νομικά υπεύθυνους για τις περιπτώσεις κατάχρησης εξουσίας που μπορεί να οδηγήσουν σε αναγκαστικές ή μη ηθελημένες εξαφανίσεις των προσώπων,

Υπενθυμίζοντας επίσης την προστασία που παρέχεται στα θύματα των ένοπλων συρράξεων από τις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 και από το Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο αυτών του 1977,

Αναφερόμενη ειδικότερα στα σχετικά άρθρα της Παγκόσμιας Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, που προστατεύουν το δικαίωμα στη ζωή, το δικαίωμα στην ελευθερία και στην ασφάλεια των προσώπων, το δικαίωμα μη υποβολής σε βασανιστήρια και το δικαίωμα αναγνώρισης του προσώπου έναντι του νόμου,

Αναφερόμενη επίσης στην Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας η οποία προβλέπει ότι τα Κράτη Μέρη

⁴ Βλέπε την ειδική ιστοσελίδα του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για τις δραστηριότητες και την εντολή της **Ομάδας Εργασίας του ΟΗΕ κατά των Εξαναγκασμένων ή Ακούσιων Εξαφανίσεων**: <http://www2.ohchr.org/english/issues/disappear/index.htm>

πρέπει να υιοθετήσουν αποτελεσματικά μέτρα για την πρόληψη και την τιμωρία πράξεων βασανισμού,

Έχοντας υπόψη τον Κώδικα Συμπεριφοράς για τους Αξιωματούχους που εφαρμόζουν τον Νόμο, τις Βασικές Αρχές Χρήσης Βίας και Όπλων από τους Αξιωματούχους που εφαρμόζουν τον Νόμο, την Διακήρυξη των Βασικών Αρχών Δικαιοσύνης για Θύματα Εγκλημάτων και Κατάχρησης Εξουσίας και τα Κριτήρια των Ελάχιστων Κανόνων για την Μεταχείριση των Κρατουμένων,

Βεβαιώνοντας ότι προκειμένου να προληφθούν οι αναγκαστικές εξαφανίσεις είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί η αυστηρή συμμόρφωση με το Σύνολο των Αρχών για την Προστασία όλων των Προσώπων που τελούν σε οποιαδήποτε μορφή Κράτησης ή Φυλάκισης που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της απόφασης 43/173 της 9ης Δεκεμβρίου 1988 και με τις Αρχές για την Αποτελεσματική Πρόληψη και Έρευνα των Εξωδικαστικών, Αυθαίρετων και Συνοπτικών Εκτελέσεων, που αποτυπώνονται στο παράρτημα της απόφασης 1989/65 της 24ης Μαΐου 1989 του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου και που υιοθετήθηκαν από την Γενική Συνέλευση με την απόφαση 44/162 της 15ης Δεκεμβρίου 1989,

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ενώ οι πράξεις που συνιστούν αναγκαστική εξαφάνιση αποτελούν παραβίαση των απαγορεύσεων που αποτυπώνονται στα προαναφερόμενα διεθνή κείμενα, δεν είναι λιγότερο σημαντική η υιοθέτηση κειμένου που να χαρακτηρίζει όλες τις πράξεις αναγκαστικής εξαφάνισης ως σοβαρά αδικήματα και να ορίζει τα κριτήρια που αποσκοπούν στην τιμωρία και στην πρόληψη της διάπραξής τους,

Υιοθετεί την παρούσα Διακήρυξη για την Προστασία από την Αναγκαστική Εξαφάνιση ως σώμα αρχών που ισχύει για όλα τα Κράτη και καλεί να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε η Διακήρυξη αυτή να καταστεί ευρέως γνωστή και να τύχει σεβασμού :

Άρθρο 1.- Κάθε πράξη αναγκαστικής εξαφάνισης αποτελεί προσβολή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. Καταδικάζεται ως αντίθετη με τους σκοπούς του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ως σοβαρή και παράφορη παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών που αποτυπώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και επιβεβαιώνονται και αναπτύσσονται σε διεθνή κείμενα αυτού του πεδίου.

2. Κάθε πράξη αναγκαστικής εξαφάνισης υποχρεώνει τα πρόσωπα που την υπόκεινται να βρίσκονται εκτός της προστασίας του νόμου και προκαλεί ανείπωτη δυστυχία στα πρόσωπα αυτά και στις οικογένειές τους. Αποτελεί παραβίαση των κανόνων του διεθνούς δικαίου που εγγυώνται, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα αναγνώρισης του προσώπου έναντι του νόμου, το δικαίωμα του προσώπου στην ελευθερία και στην ασφάλεια και το δικαίωμα του προσώπου να μην υπόκειται βασανιστήρια ή άλλη βασανιστική, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία. Παραβιάζει και αποτελεί σοβαρό πλήγμα του δικαιώματος στη ζωή.

Άρθρο 2.- 1. Κανένα Κράτος δεν θα εφαρμόζει, δεν θα επιτρέπει ή ανέχεται αναγκαστικές εξαφανίσεις.

2. Τα Κράτη ενεργούν σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και σε συνεργασία με τα Ηνωμένα Έθνη προκειμένου να συνεισφέρουν με όλα τα μέσα στην πρόληψη και στην εξάλειψη της αναγκαστικής εξαφάνισης.

Άρθρο 3.- Κάθε Κράτος υιοθετεί αποτελεσματικά νομοθετικά, διοικητικά, δικαστικά ή άλλα μέτρα προκειμένου για την πρόληψη και την καταστολή των πράξεων της αναγκαστικής εξαφάνισης σε κάθε έδαφος που υπάγεται στην δικαιοδοσία του.

Άρθρο 4.- 1. Όλες οι πράξεις της αναγκαστικής εξαφάνισης αποτελούν εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου και τιμωρούνται με τις ανάλογες ποινές που λαμβάνουν υπόψη την ιδιαίτερη σοβαρότητά τους.

2. Στις εθνικές νομοθεσίες μπορεί να ορίζονται ελαφρυντικές περιστάσεις για τα πρόσωπα τα οποία αφού συμμετείχαν σε πράξεις αναγκαστικής εξαφάνισης συνεισφέρουν στην σώα επιστροφή των θυμάτων ή στην εθελοντική παροχή πληροφοριών που συμβάλλουν στην αποσαφήνιση περιπτώσεων αναγκαστικής εξαφάνισης.

Άρθρο 5.- Εκτός από τις κυρώσεις που προβλέπονται από το ποινικό δίκαιο, και χωρίς να θίγεται η εφαρμογή των διατάξεων για την διεθνή ευθύνη του ενδιαφερόμενου Κράτους σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, οι αναγκαστικές εξαφανίσεις καθιστούν ενόχους σύμφωνα με το ιδιωτικό δίκαιο τους αυτουργούς τους και τα Κράτη ή τις Κρατικές Αρχές που τις οργανώνουν, συμμετέχουν σε αυτές ή ανέχονται τους δράστες τους.

Άρθρο 6.- 1. Καμιά διαταγή ή εντολή από οποιαδήποτε δημόσια, ιδιωτική, στρατιωτική ή άλλη αρχή δεν μπορεί να δικαιολογήσει την αναγκαστική εξαφάνιση. Κάθε πρόσωπο που λαμβάνει παρόμοια διαταγή ή εντολή δικαιούται και υποχρεούται να μην την υπακούσει.

2. Κάθε Κράτος πρέπει να εξασφαλίζει την απαγόρευση των διαταγών ή των εντολών που αναφέρονται, επιτρέπουν ή ενθαρρύνουν τις αναγκαστικές εξαφανίσεις.

3. Η εκπαίδευση των αξιωματούχων που εφαρμόζουν τον νόμο πρέπει να αποδώσει ιδιαίτερη σημασία στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 7.- Καμιά περίπτωση, όπως απειλή πολέμου, κατάσταση πολέμου, εσωτερική πολιτική αστάθεια ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση έκτακτης ανάγκης δεν δικαιολογεί τις αναγκαστικές εξαφανίσεις.

Άρθρο 8.- 1. Κανένα Κράτος δεν θα απελαύνει, δεν θα επαναπροωθεί (refouler) ή δεν θα εκδίδει σε άλλο Κράτος πρόσωπο όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστευτεί ότι κινδυνεύει από αναγκαστική εξαφάνιση.

2. Προκειμένου να καθορισθεί αν συντρέχουν βάσιμοι λόγοι, οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν υπόψη όλα τα σχετικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της διατύπωσης ότι στο ενδιαφερόμενο Κράτος λαμβάνουν χώρα σοβαρές, κατάφωρες ή μαζικές παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Άρθρο 9.- 1. Το δικαίωμα σε κατάλληλο και αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα ως μέσο καθορισμού της κατάστασης ή της υγείας των προσώπων που στερούνται της ελευθερίας τους και/ή προσδιορισμού της Αρχής που διατάσσει ή εφαρμόζει την στέρηση της ελευθερίας είναι προαπαιτούμενο για την πρόληψη των αναγκαστικών εξαφανίσεων υπό όλες τις συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων και των αναφερομένων στο άρθρο 7.

2. Για την εφαρμογή των διαδικασιών αυτών οι αρμόδιες εθνικές Αρχές έχουν πρόσβαση σε όλους τους τόπους όπου κρατούνται πρόσωπα που στερούνται της ελευθερίας τους, σε κάθε μέρος αυτών των τόπων, καθώς και όπου βάσιμα πιστεύεται ότι μπορεί να ανευρεθούν πρόσωπα που υπάγονται στις ρυθμίσεις αυτής της Διακήρυξης.

3. Κάθε άλλη Αρχή, αρμόδια σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή το διεθνές νομικό κείμενο, όπου είναι Μέρος το ενδιαφερόμενο Κράτος πρέπει να έχει πρόσβαση σε αυτές τις τοποθεσίες.

Άρθρο 10.- 1. Κάθε πρόσωπο που στερείται της ελευθερίας του πρέπει να κρατείται σε επίσημο γνωστό τόπο κράτησης και, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, να παραπέμπεται μετά την κράτηση σε δικαστική Αρχή.

2. Πληροφορίες που αφορούν την κράτηση αυτών των προσώπων καθώς και τον τόπο ή τους τόπους κράτησής τους, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς τους πρέπει να παρέχονται στα μέλη της οικογένειάς τους, στους συμβούλους τους ή σε κάθε πρόσωπο που νομιμοποιείται να λαμβάνει αυτές τις πληροφορίες εκτός αν έχει εκφράσει αντίθετη επιθυμία το ενδιαφερόμενο πρόσωπο.

3. Επίσημο - καθημερινά ενημερωμένο βιβλίο καταχωρήσεων των προσώπων που στερούνται της ελευθερίας τους κρατείται σε κάθε τόπο κράτησης. Επιπλέον, κάθε Κράτος λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διατηρεί κεντρικά βιβλία καταχωρήσεων. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε αυτά τα βιβλία παρέχονται στα πρόσωπα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, σε κάθε δικαστική ή άλλη αρμόδια και ανεξάρτητη εθνική Αρχή και σε κάθε άλλη Αρχή αρμόδια, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή το διεθνές νομικό κείμενο στο οποίο είναι Μέρος το ενδιαφερόμενο Κράτος, η οποία αναζητά να εντοπίσει το κρατούμενο πρόσωπο.

Άρθρο 11.- Όλα τα πρόσωπα που κρατούνται αφήνονται ελεύθερα με τρόπο ώστε να επιτρέπεται η εξακρίβωση ότι έχουν πραγματικά αφεθεί ελεύθερα, και επιπλέον ότι αφέθηκαν ελεύθερα σε συνθήκες που εξασφαλίζουν την φυσική ακεραιότητά τους και την ικανότητά τους να ασκούν τα δικαιώματά τους.

Άρθρο 12.- 1. Κάθε Κράτος υιοθετεί κανόνες εθνικού δικαίου με τους οποίους ορίζονται οι αξιωματούχοι που έχουν την εξουσία να διατάσσουν την στέρηση της ελευθερίας, οι συνθήκες υπό τις οποίες δίδονται παρόμοιες εντολές, καθώς και οι κυρώσεις για τους αξιωματούχους που, χωρίς νόμιμη βάση, αρνούνται να παρέχουν πληροφορίες για τους κρατούμενους.

2. Κάθε Κράτος εξασφαλίζει την αυστηρή επιθεώρηση, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος των διαταγών, όλων των αξιωματούχων που εφαρμόζουν τον νόμο και είναι αρμόδιοι για συλλήψεις, κρατήσεις, φύλαξη των συλλαμβανόμενων ή φυλακισμένων προσώπων, μεταφορά και φυλάκιση, καθώς και των υπόλοιπων αξιωματούχων που με βάση το νόμο χρησιμοποιούν όπλα και αποτελούν τις δυνάμεις καταστολής.

Άρθρο 13.- 1. Κάθε Κράτος εξασφαλίζει όπως κάθε πρόσωπο, που γνωρίζει ή νομιμοποιείται και που υποστηρίζει ότι κάποιο πρόσωπο είναι θύμα αναγκαστικής εξαφάνισης, έχει το δικαίωμα να υποβάλει μήνυση σε αρμόδια και ανεξάρτητη κρατική Αρχή και όπως αυτή η μήνυση τυγχάνει κατάλληλης, ενδελεχούς και αντικειμενικής εξέτασης από αυτήν την Αρχή. Όταν βασίμως πιστεύεται ότι έχει διαπραχθεί πράξη αναγκαστικής εξαφάνισης, το Κράτος παραπέμπει το θέμα για έρευνα στην Αρχή αυτή ακόμα και στην περίπτωση που δεν υπάρχει τυπικά μήνυση. Δεν πρέπει να λαμβάνεται κανένα μέτρο με το οποίο εμποδίζεται ή συντομεύεται η διαδικασία έρευνας.

2. Κάθε Κράτος εξασφαλίζει ότι η αρμόδια Αρχή έχει την αναγκαία εξουσία και τα μέσα για να διεξάγει την έρευνα αποτελεσματικά, συμπεριλαμβανομένης και της εξουσίας να καλεί μάρτυρες και να παράγει τα σχετικά έγγραφα καθώς και να διενεργεί άμεσα πραγματογνωμοσύνη.

3. Πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε να εξασφαλισθεί ότι όλα τα εμπλεκόμενα στην έρευνα Μέρη συμπεριλαμβανομένων του μηνυτή, του συμβούλου, των μαρτύρων και των υπεύθυνων της έρευνας, προστατεύονται από κακομεταχείριση, από απειλές ή αντίποινα.

4. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας δίδονται μετά από αίτηση σε κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο εκτός εάν επηρεάσουν αρνητικά ποινική έρευνα που βρίσκεται εν εξελίξει.

5. Πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε να εξασφαλισθεί ότι η κακομεταχείριση, η απειλή ή τα αντίποινα ή κάθε άλλη μορφή παρεμβολής κατά την άσκηση μήνυσης ή κατά την διάρκεια της διαδικασίας της έρευνας τιμωρούνται προσηκόντως.

6. Η έρευνα που πραγματοποιείται κατ' εφαρμογή της ανωτέρω περιγραφόμενης διαδικασίας διενεργείται για όσο χρονικό διάστημα η τύχη του θύματος της αναγκαστικής εξαφάνισης παραμένει απροσδιόριστη.

Άρθρο 14.- Κάθε πρόσωπο για το οποίο υποστηρίζεται ότι έχει διαπράξει αναγκαστική εξαφάνιση σε κάποιο Κράτος πρέπει, όταν τα γεγονότα τα οποία αποδεικνύονται από επίσημη έρευνα το δικαιολογούν, να παραπέμπεται ενώπιον των αρμοδίων Αρχών αυτού του Κράτους προκειμένου να τιμωρηθεί και δικασθεί εκτός αν εκδοθεί σε άλλο Κράτος που επιθυμεί να ασκήσει τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με τις ισχύουσες διεθνείς συμφωνίες. Όλα τα Κράτη λαμβάνουν κάθε νόμιμη και κατάλληλη πρωτοβουλία ώστε να παραπέμπονται στην δικαιοσύνη όλα τα πρόσωπα για τα οποία πιστεύεται ότι είναι αυτουργοί πράξης αναγκαστικής εξαφάνισης, και τα οποία βρίσκονται στην δικαιοδοσία τους ή υπό τον έλεγχό τους.

Άρθρο 15.- Όταν οι αρμόδιες Αρχές του Κράτους αποφασίζουν για την χορήγηση ασύλου, λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι βάσιμα πιστεύεται ότι ο αιτών άσυλο, συμμετείχε σε πράξεις ιδιαίτερα σοβαρής φύσης, όπως αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1, ανεξάρτητα από τα κίνητρα που οδήγησαν τον ενδιαφερόμενο στην διάπραξη των εν λόγω πράξεων.

Άρθρο 16.- 1. Τελούν σε αναστολή των καθηκόντων τους τα πρόσωπα για τα οποία υπάρχει ο ισχυρισμός ότι έχουν διαπράξει τις πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1, και καθ' όλο το διάστημα της έρευνας που περιγράφεται στο άρθρο 13.

2. Τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 πρόσωπα δικάζονται σε κάθε Κράτος από τα τακτικά αρμόδια δικαστήρια και όχι από ειδικά δικαστήρια, ειδικότερα από στρατιωτικά δικαστήρια.

3. Χωρίς να θίγεται η εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης της Βιέννης για τις Διπλωματικές Σχέσεις δεν λαμβάνονται υπόψη στις δίκες αυτές προνόμια, ασυλίες ή ειδικές εξαιρέσεις.

4. Τα πρόσωπα που κρίνονται ένοχα αυτών των πράξεων τυγχάνουν δίκαιης μεταχείρισης σε όλα τα στάδια της έρευνας και της ενδεχόμενης τιμωρίας και δίκης σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των άλλων ισχυρών διεθνών συμφωνιών.

Άρθρο 17.- 1. Οι πράξεις που συνιστούν αναγκαστική εξαφάνιση θεωρείται ότι αποτελούν έγκλημα διαρκείας όσο οι αυτουργοί συνεχίζουν να αποκρύπτουν την τύχη και την κατάσταση των προσώπων που έχουν εξαφανισθεί και τα γεγονότα που συνιστούν αυτό το έγκλημα παραμένουν απροσδιόριστα.

2. Όταν δεν εφαρμόζονται τα μέσα που προβλέπονται στο άρθρο 2 του Διεθνούς Συμφώνου Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, η παραγραφή που αφορά πράξεις αναγκαστικής εξαφάνισης αναστέλλεται μέχρι της εφαρμογής αυτών των μέσων.

3. Η παραγραφή, όταν προβλέπεται, σχετικά με πράξεις αναγκαστικής εξαφάνισης, πρέπει να είναι ουσιαστική και να λαμβάνει υπόψη την ιδιαίτερη σοβαρότητα του αδικήματος.

Άρθρο 18.- 1. Πρόσωπα που έχουν διαπράξει ή για τα οποία υποστηρίζεται ότι έχουν διαπράξει τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 δεν επωφελούνται αμνηστίας ή παρόμοιων μέτρων που έχουν ως αποτέλεσμα την εξαίρεσή τους από την ποινική διαδικασία ή την τιμωρία.

2. Κατά την άσκηση του δικαιώματος σε αμνηστία λαμβάνεται υπόψη η ιδιαίτερη σοβαρότητα των πράξεων της αναγκαστικής εξαφάνισης.

Άρθρο 19.- Τα θύματα των πράξεων αναγκαστικής εξαφάνισης και οι οικογένειές τους έχουν δικαίωμα σε αποκατάσταση της ηθικής βλάβης και σε αποζημίωση, συμπεριλαμβανομένων και των μέσων για όσο το δυνατόν πλήρη επανένταξη. Στην περίπτωση θανάτου του θύματος ως συνέπεια πράξης αναγκαστικής εξαφάνισης, τα εξαρτώμενα από τα θύμα πρόσωπα δικαιούνται αποζημίωσης.

Άρθρο 20.- 1. Τα Κράτη προλαμβάνουν και καταστέλλουν την απαγωγή των παιδιών που οι γονείς τους είναι θύματα αναγκαστικής εξαφάνισης και των παιδιών που γεννήθηκαν κατά την διάρκεια της αναγκαστικής εξαφάνισης της μητέρας τους, και εμμένουν στις προσπάθειές τους για την αναζήτηση και την ανεύρεση αυτών των παιδιών και για την παράδοσή τους στις οικογένειές τους.

2. Κρίνοντας την ανάγκη προστασίας των συμφερόντων των παιδιών που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, πρέπει να υπάρχει η ευκαιρία, στα Κράτη όπου η νομοθεσία τους προβλέπει σύστημα υιοθεσίας, για την αναθεώρηση της υιοθεσίας αυτών των παιδιών και, ειδικότερα, για την ακύρωση κάθε υιοθεσίας που έχει τη βάση της σε αναγκαστική εξαφάνιση. Αυτή η υιοθεσία, συνεχίζει να ισχύει εφόσον παρέχεται η συγκατάθεση, κατά την αναθεώρηση, από τους εγγύτερους συγγενείς του παιδιού.

3. Η απαγωγή παιδιών των οποίων οι γονείς είναι θύματα αναγκαστικής εξαφάνισης, ή παιδιών που γεννήθηκαν κατά την διάρκεια της αναγκαστικής εξαφάνισης της μητέρας τους καθώς και οι πράξεις τροποποίησης ή απόκρυψης στοιχείων ή έγγραφων που αφορούν την πραγματική ταυτότητα των παιδιών αυτών, αποτελούν ιδιαίτερος σοβαρό αδίκημα το οποίο πρέπει να τιμωρείται.

4. Για τους σκοπούς αυτούς, τα Κράτη, όταν το κρίνουν κατάλληλο, θα συνάψουν διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες.

Άρθρο 21.- Οι διατάξεις της παρούσας Διακήρυξης δεν θίγουν τις διατάξεις της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή οποιουδήποτε άλλου διεθνούς κειμένου, και δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ότι περιορίζουν ή ότι αποτελούν εξαίρεση από τις διατάξεις αυτές.